A° 1863. WOENSDAG 11 Maart. N° 60.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is per drie maanden *f* 6 voor Rotterdam, en *f* 7 franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

BUREAU: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.................. *f* 1.—
Iedere regel meer.................................... - 0.20
Andere Advertentien per regel........................ - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

ROTTERDAM 10 Maart.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden zijn de beraadslagingen voortgezet over het wetsontwerp tot regeling van het middelbaar onderwijs. De uitkomsten waren deze:

1°, *verdaging* van de verdere behandeling van art. 20, aanwijzende de vakken van het onderwijs aan 's Rijks landbouwschool, ten gevolge van de staking van de stemmen over eene motie van den heer Begram, daartoe strekkende, en welke motie door dien heer was voorgesteld na intrekking van een amendement, dat beoogde te bepalen, dat het programma van het landbouw-onderwijs bij eene nadere wet wierd voorgesteld. De verdaging geschiedt thans om den heer Begram in de gelegenheid te stellen morgen een ander amendement voor te dragen, tot vereenvoudiging van het programma van dit onderwijs.

2°, *aanneming* op art. 25 van een amendement van den heer van Eck (met 39 tegen 25 stemmen), strekkende om te bepalen, dat ook van de leeraren in de gymnastiek eene akte van bekwaamheid en zedelijkheid worde gevorderd.

3°, *aanneming* van art. 37, na zeer langdurige en levendige beraadslagingen en na *verwerping* 1°, met 43 tegen 19 stemmen van een amendement van den heer Groen, om de heffing van schoolgeld op de middelbare school imperatief en niet facultatief te stellen, en 2°, met 34 tegen 28 stemmen van een amendement van den heer Cool, om geen *maximum* van schoolgeld in de wet op te nemen, maar de gemeentebesturen geheel vrij te laten in de bepaling van het bedrag van het schoolgeld.

De discussie is thans gevorderd tot art. 37, doch vooraf is morgen art. 20, heden aangehouden, aan de orde.

De interventie der Westersche Mogendheden in de Poolsche aangelegenheden blijft steeds aller aandacht bezig houden. Volgens berigten, welke ons heden geworden, zou het Kabinet Palmerston niet alleen eene nota aan het Pruissische Gouvernement hebben gezonden, maar ook tevens aan dat van Rusland, waarin de raad zou gegeven zijn om de aan de Polen bij tractaat van 1815 gegeven regten te handhaven.

Minder bevredigend luiden de berigten, die ons geworden over de stappen welke Frankrijk heeft gedaan. Men had reeds gesproken over een eigenhandig schrijven door Napoleon aan Alexander gerigt, dat generaal Fleury met eene buitengewone zending naar het Hof van St. Petersburg was belast en dat Prins Dolgorouki in Parijs was aangekomen om met den Keizer te onderhandelen; doch thans ontkent men die mededeelingen gedeeltelijk, of spreekt ze formeel tegen. Zooveel is intusschen zeker, dat generaal Fleury niet afgereisd is, en L'Indépendance verzekert op stelligen toon, dat de komst van Prins Dolgorouki niet het minst in verband staat met de Poolsche aangelegenheden. Intusschen zal hem, volgens onzen Parijschen correspondent, een bijzonder gehoor door den Keizer worden verleend tot het overhandigen van een eigenhandig schrijven van Alexander. Hoedanig de stand van de quaestie is, zal, naar wij ons vleijen, eerstdaags blijken bij de behandeling van dit vraagstuk in den Senaat.

Volgens de Fransche bladen van heden zou het antwoord der Russische Regering ontvangen zijn. Wanneer onze onderstellingen juist zijn, dan zou dit gerucht alleen in het leven zijn geroepen door den gisteren gehouden buitengewonen Ministerraad.

Het Weener Kabinet schijnt zich bepaald te hebben teruggetrokken. De heer von Rechberg zou hebben doen opmerken, dat Oostenrijk zijne gevoelens over de conventie van 8 februarij reeds had doen kennen, door te weigeren tot de conventie toe te treden. Tegelijker tijd zou het zich een en ander hebben voorbehouden ten opzigte van het beginsel van non-interventie, dat de Gouvernementen van Frankrijk en Engeland wilden toepassen. Het is niet van belang ontbloot, dat de heer von Rechberg op dit punt homogeen is met de openbare meening in Italië, die zich duidelijk geopenbaard heeft in de meetings te Turijn, Brescia en Napels, overal er op aandringende „dat men de vijanden van de Nationaliteiten en der vrijheid moest bestrijden."

De Vertegenwoordigers der groote Mogendheden hebben zich te Konstantinopel vereenigd, om den toestand van de Donau-Vorstendommen te bespreken. Na rijp overleg hebben zij besloten het mogelijke in het werk te stellen om Prins Couza met de Nationale Vergadering te verzoenen. Ons vleijende dat deze pogingen met een gunstig gevolg mogen worden bekroond, mogen wij toch niet nalaten, er op te wijzen dat de bestaande klove thans met den dag wijder wordt en eene ernstige uitbarsting doet vreezen.

KOLONIEN.

(Per Overland-Mail.)

BATAVIA 27 Januarij.

Uit Borneo zijn de navolgende berigten ontvangen:

Te Bandjermassin bleef alles rustig en nam de handel in levendigheid toe. Ook in het Martapoerasche bleef eene gewenschte rust heerschen. De door den militairen kommandant, tevens waarn. controleur te Margasari, V. L. Reuter, in het werk gestelde pogingen om goesti Kasan, hoofd der roovers in de Bankinangin en zijne zonen, — die wegens den verraderlijken moord op den controleur Vuyk (dec. 1861) en het verbreken van hunnen eed van onderwerping van de amnestie waren uitgesloten, — te bewegen zich aan ons bestuur over te geven, zijn in zooverre gelukt, dat de goesti's Mohamad Nassir, Ketjil en Brahim den 11den december jl. in de versterking te Margasari zijn gekomen. Toen de luitenant Reuter hun mededeelde, dat hun lijfsgenade zou worden geschonken, doch dat zij zich inmiddels als arrestanten moesten beschouwen, geraakten de goesti's zoodanig in verzet, dat men genoodzaakt is geweest hen te dooden. Hunne volgelingen, die buiten de benting waren gebleven, namen daarop, met achterlating van verscheidene wapenen, ijlings de vlugt. De bevolking van Marabahan, Margasari en omstreken, die dikwijls veel van genoemde goesti's had te lijden gehad, was zeer tevreden over het gebeurde en betoonde zich daarnaar weer behulpzaam, om Kasan en zijne bende, waarvan na den dood der bovengenoemde goesti's een groot gedeelte reeds in onderwerping was gekomen, in handen te krijgen. Op den 7den december vernam men te Parang (afdeeling Balangan), dat zich te Goenoeng Bindjai (N. W. van Parang) eene bende hératippers ophield en aldaar aanhang trachtte te verkrijgen. De 1ste luit. de Graeff trok onmiddellijk met 40 bajonnetten derwaarts. Na een marsch van ongeveer 3 uren werd de voorhoede dier patrouille met een woest geschreeuw aangevallen en werden eenige voorvechters zelfs handgemeen met de soldaten. De vijand sloeg echter spoedig op de vlugt, met achterlating van drie dooden, eenige wapenen en twee hunner vlaggen. De tevens aangewende pogingen tot gevangenneming eener bende, zamengesteld uit Maleijers en Dajakkers, die de goedgezinde kampongs in het Alleische plunderden, de huizen verbrandden en de bewoners, die in hunne handen vielen, vermoordden of medevoerden, zijn mislukt. Aan eene door den militairen kommandant van Ampah (Doesson) op den 29sten novemb. uitgezondene patrouille van tien inlandsche soldaten onder den sergeant Wieseman is het gelukt de schuilplaats van zekeren goesti Oemar, die vroeger een der aanvoerders bij Pagger en Ramoenia was geweest en zich daarna onder den naam van Pangeran Tappa aan de Ajoe ophield, te ontdekken en hem benevens zijn zoon neêr te vellen en hunne geweren en verdere wapenen buit te maken. De benedenlanden van de districten Kapoeas en Kahaian bleven rustig. Te Kwala Koeroen (Boven Kahaian) waren uit de Thewé aangekomen een zoon en schoonzoon van Antasari, die zich daar hebben vereenigd met goesti Djanal en andere opstandelingen, en na te Tompong-Hanpoeri eene benting te hebben gebouwd al het mogelijke deden om aanhang te verkrijgen.

Een der zendelingen, belast zijnde de afgekondigde amnestie overal onder de bevolking bekend te maken, de opstandelingen in de Boven-Kahaian ontmoetende, werd teruggejaagd met de boodschap, dat een ieder, die namens ons zich bij hen mogt vertoonen, onverschillig met welk geschrift, zoude worden omgebragt.

Per telegraaf, via Samarang, is het berigt ontvangen, dat den 23 dezer, des namiddags tusschen half drie en drie ure, een windhoos Ambarawa en het kampement Willem I zwaar heeft geteisterd. De vesting en het ketting-kwartier zijn onbeschadigd gebleven, doch eene kazerne in het kampement ligt omver; zes à zeven personen van de tot die kazerne behoorende compagnie en eene inlandsche vrouw zijn gekwetst. Kleine huizen zijn om- en de sirappen van vele huizen afgewaaid. Boomen zijn ontworteld. Men wist nog niet of er meer personen zijn gewond.

Namens president en directeuren der Javasche Bank is, ingevolge art. 34 van het octrooi, bekend gemaakt: *a*, dat het cijfer der in omloop gebragte bankbiljetten op den 21 januarij ll. bedroeg *f* 17,183,560; *b*, dat de saldo's in rekening-courant beliepen *f* 341,840.93; *c*, dat aan specie in de kassen *f* 10 275 273.87 en aan muntmateriaal *f* 90 706.67 aanwezig was.

De Javasche Courant deelt twee uitvoerige verslagen mede aangaande de werkzaamheden van het personeel der geographische dienst. Het eerste verslag loopt over het eerste halfjaar van 1862; het andere over het derde kwartaal van dat jaar. Beide verslagen bevatten hoofdzakelijk mededeelingen omtrent de sterrekundige plaatsbepalingen, de triangulatien, benevens de magnetische en meteorologische waarnemingen.

Den 17 dezer is ter reede alhier gearriveerd de stoomboot Batavia, kapit. G. A. Nije, aanbrengende de Europesche mail, loopende tot 9 december jl.

Per stoomboot Koningin der Nederlanden, kapit. Lewis, zijn den 15 dezer door het postkantoor alhier verzonden: per overlandmail via Marseille 9271 adressen, Triest 999, Southampton 230, naar Singapore 1690 Banka 388, Palembang 194, Riouw 195, totaal 12,967 adressen.

Door de Ned.-Indische Regering wordt verlangd een ontwerp met begrooting van kosten voor een hoofdgebouw met de noodige bijgebouwen, bevattende lokalen ten dienste van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen te Batavia, met aantooning der uitbreiding, waarvoor dat gebouw, zoo die in vervolg van tijd noodig mogt zijn, vatbaar is.

De waarnemende directeur der producten en civiele magazijnen heeft bekend gemaakt, dat in den loop van dit jaar de koffij-veilingen te Padang zullen worpen gehouden: de eerste in maart, de tweede in junij, de derde in september, de vierde in december, en wel op den eersten of tweeden dag na aankomst aldaar van de stoompaketboot van Batavia. De voorwaarden, waarop deze veilingen worden gehouden, zullen tijdig ter inzage voor belanghebbenden worden gedeponeerd op het bureau van den gouverneur van Sumatra's Westkust, op de residentie-bureaux en in de localen der handelsvereeniging te Batavia, Samarang en Soerabaija.

Pasoeroean. — De west-mousson heeft zich hier eerst aangekondigd in de laatste dagen van november, zoodat gebrek aan water ondervonden is voor eene regelmatige en tijdige bewerking der rijstvelden. Nadat in de eerste dagen van december eenige regen gevallen was, hebben over de geheele residentie hevige winden gewoed, waardoor echter geene huizen, doch wel een aantal zware boomen omgewaaid zijn. Door den bliksem zijn tot ultimo december vele ongelukken aangerigt; ook hebben daardoor vele menschen en eenig vee het leven verloren. In den nacht van den 4den op den 5den januarij is de aarden dam, genaamd Tembéro, in het district Wangkal, door buitengewoon grooten afvoer van water uit het aangrenzende gebergte totsaal weggeslagen. De noodige beschikkingen zijn genomen om, zoo goed doenlijk, te voorzien in de daardoor ontstane behoefte aan water voor p. m. 1000 bouw rijst- en suikerrietvelden.

Bezoeki. — In de afgeloopen maand december is de regen-mousson met hevigheid in deze residentie doorgekomen en hebben de zware westewinden aan plantsoen en woningen nog al schade aangebragt.

Samarang. — Ter bekoming van drinkwater van goede hoedanigheid, ten behoeve van de bewoners van de Noorder Walstraat ter hoofdplaats Samarang, werd in 1862 door het Gouvernement magtiging verleend tot het boren van eenen artesischen put aldaar. Den 30sten december jl. is bij de boring voor het eerst uitvloeijing van het water waargenomen, doch bedroeg de opbrengst slechts 100 Ned. kannen in 7 min. 30 sec. Den 31sten dier maand en den 1sten januarij jl. werd dieper geboord, zonder dat de opbrengst van water vermeerderde, doch op den 2den daaraanvolgende bedroeg de opbrengst 100 Ned. kannen in 2 min. 50 sec. De put is de beste van de tot nog toe ter hoofdplaats Samarang geboorde en geeft meer water dan die, welke zich in het Roomsch-Katholieke weeshuis aldaar bevindt. Het water is bevonden goed van smaak te zijn.

Rembang. — In den avond van 29 december is in de dessa Toendjoengan, reg. Blora, eene tot de particuliere onderneming van den heer Jansen behoorende tabakschuur, waarin zich 14,500 planten tabak bevonden, geheel afgebrand. De schade wordt gerekend op *f* 6000. Bij onderzoek bleek, dat het ongeval door onvoorzigtigheid van den bewaker is ontstaan.

Bantam. — De rivier Tjiliman, in de afd. Tjiringien, is ten gevolge van bandjirs zoodanig gezwollen, dat de omliggende beplante sawah- en tiparvelden 4 voet onder water staan.

Banka (December). — In de districten Muntok, Djeboes en Blinjoe viel voldoende regen om het grootste gedeelte van den voorraad geëxploiteerde tinërts te wasschen en vervolgens te smelten. Het lang uitblijven der regens in de overige districten heeft een nadeeligen invloed uitgeoefend op de tin-leverantie van 1862. Hoewel nog niet juist bekend, zoo zal de productie van 1862 niet veel meer dan 2/3 van die des vorigen jaars (86,503.98 picols) bedragen. De gezondheidstoestand was, met uitzondering van het district Muntok, waar zich vele koortsgevallen voordeden, overal bevredigend.

Billiton (December.) — De gezondheidstoestand der inlandsche bevolking en Chinesche mijnwerkers was naar wensch. In alle mijnen was men met het smelten van tin bezig. In het district Sidjoek was de smelting bijna afgeloopen en had men 2902 schuitjes of p. m. 1451 pic. tin verkregen, terwijl 3 nachten erts en 2 nachten tras of te zamen p. m. 96 pic. tin nog overbleven om te worden gesmolten.

Uit het op het Alcerte-rif gestrande Nederlandsche schip Calypso zijn, behalve andere minder belangrijke goederen, te Billiton aangevoerd 734 b. kamfer, 46 pic. Japansch koper en 3771 pic. was, waarvan de waarde op eene som van *f* 80 000 wordt geschat. De weêrsgesteldheid gedurende de maand december was over het algemeen stormachtig. De aanvoer van rijst was voldoende. Het te veld staande rijstgewas stond gunstig.

Door Zijne Exc. den Gouverneur-Generaal van Nederl. Indië zijn de volgende beschikkingen genomen:

Civiel Departement.

Bevorderd: bij de burg. openb. werken tot ingen. 1ste kl. jhr. W. H. F. van Raders, tot ing. 2de kl. jhr. W. H. Teding van Berkhout en tot ing. 3de kl. dr. G. Uylenbroek.

Benoemd: tot komm.-kontr. der ink. en uitg. regten te Soerabaija D. J. Soeterik; tot tel. 2de kl. R. F. R. Knaap en A. C. van Deventer; tot lichtopz. 2de kl. op Java's vierde punt in Straat Sunda bij Anjer A. A. Colvoort; tot lid tevens scriba der comm. tot onderst. van beh. Chr. in de afd. Soerabaija en tot ontv. van het regt van succ. en aang. onder Chr. te Soerabaija C. C. L. van Coeverden; tot grif. bij de landr. te Patti (res. Japara) D. J. ten Zeldam Ganswijk; tot adv. en proc. bij het hoog ger. van N.-I. mr. J. M. van Benthem van den Bergh; tot 3den stadsgeneesh. te Batavia T. W. M. Hoogenstraaten; tot 2den subst. gr. bij het hoog geregtsh. van N.-I. mr. W. A. Engelbrecht; tot fung. secr. bij de regtb. van burg. en lijfstr. zaken te Palembang en aud. mil. aldaar mr. J. H. Bergsma; tot vee-arts voor 's gouv. burg. dienst op Java G. L. Reedijk; bij de dir. van fin. tot 1sten komm. C. E. Schrader; tot 2den komm. R. J. Scipio; tot 3den komm. P. van den Heuvell; bij de weeskamer te Batavia tot 1sten komm. M. L. W. Welker; tot 2den komm. J. J. W. van Haaster; tot buitengew. 3den komm. J. Latuperisa.

Ontslagen: eerv. wegens ziekte uit zijne betr. onder toek. van wachtg. de 1ste onderw. aan Gouv. lagere school te Djokjokarta L. van den For; op verz. eerv. uit zijne betr. van adv. en proc. bij het hoog ger. van N.-I. mr. J. J. A. Tollens; eerv. uit zijne betrekking wegens ziekte onder toek. van wachtg. de contr. 1ste kl. bij het binnenl. best. in de res. Lampongsche districten A. L. H. A. Nagel; eerv. uit 's lands dienst met beh. van regt op pens. de gewez. havenm. te Anjer A. J. Warmolts; op verz. eerv. uit zijne betr. onder toek. van wachtg. de deurw. bij den landr. der stad en voorsteden van Batavia F. J. M. Benenati.

Gesteld: ter besch. van den dir. der kult. de ambten. 2de kl. voor de burg. dienst in N.-I. K. W. Ligtvoet, F. G. A. Canter Visscher en A. van der Gon Netscher; ter besch. van den proc.-gen. bij het Hoog Geregtsh. van N.-I., tevens adv. fiscaal voor de land- en zeemagt aldaar de ambt. 1ste kl. voor de burgerl. dienst in N.-I. mr. J. Ph. T. Filz; ter besch. van den dir., spec. voor het projecteren van de in den Ind. arch. daar te stellen kust- en havenl.-établ., het verrigten van de daartoe vereischte opnamen en wat daarmede verder in verband staat, de ing. 2de kl. jhr. W. H. Teding van Berkhout, met aanwijzing van de hoofdpl. Batavia als zijne standpl.

Voorloopig gesteld: ter besch. van den dir. der kult. de kand.-ambt. voor de burg. dienst in N.-I. jhr. H. A. de Geer en C. M. Ketting Olivier.

Ingetrokken: op verz. de ben. van mr. J. M. van Benthem van den Bergh tot adv. en proc. bij den Raad van justitie te Soerabaija.

Verleend: een 2jarig verl. naar Nederl. wegens ziekte aan de secr. der res. Madioen A. F. van der Ven en der W.-afd. van Borneo J. M. van Merkesteyn, aan den ambt. op wachtg. F. C. Claus en aan den 1sten komm. bij de rekenk. te Batavia O. C. W. Hasselmann.

Magtiging verleend: tot de uitr. van de navolg. acten van toel.: aan L. Pebsqué der tandheelk. in N.-I., aan M. van Lingen, wed. van wijlen F. W. Michel der verlosk. te Batavia en Ommel., aan den gepens. off. van gez. 3de kl. J. P. Honig der genees- en heelk. te Pamanoekan (ads. res. Krawang), aan J. J. C. Paap der genees-, heel- en verlosk. in de res. Tagal, en aan H. Weisz der heel- en verlosk. te Samarang.

Goedgekeurd: dat door den dir. der kult., bij de landel. ink. en kult. weder is geplaatst: In de res. Bagelen, ter besch. van den res. aldaar, de onlangs van verl. uit Ned. teruggekeerde contr. 2de kl. mr. S. C. J. W. van Musschenbroek; is geplaatst in de res. Kadoe, ter besch. van den res. aldaar, de ben. contr. 3de kl. L. C. E. Kniphorst; dat door den raad van justitie te Samarang is benoemd: tot buitengew. subst.-grif. bij die regtbank, buiten bezwaar van 's lands kas, de eerste klerk J. F. E. Jorissen.

Militair Departement.

Bevorderd: bij het korps gen. en sapp. tot 1sten luits. A. M. Pfeiffer, W. J. C. L. van Polanen Petel en J. Kat.

Ontslagen: eervol, uit Zr. Ms. mil. dienst, met beh. van regt op pens. de dir. offic. van gez. 2de kl., inspect. der hospitalen F. C. Schmitt.

Gesteld: op verz., op non-act. zonder bezwaar van den lande, de 2de luit. der inf. J. A. de Visch Eybergen.

Overgeplaatst: bij de inf., 5de bat. de kapit. C. C. P. Scheepens; bij het 8ste bat. de 1ste luit. P. A. Janssen; bij het 11de bat. de 2de luit. J. Knoop; bij het 13 bat. de kapit. E. van Vuren, en de 2de luit. A. B. C. van de Rivière; bij het 17de bat. de 2de luit. C. C. F. H. Jagermann; bij het garn.-bat. van Sumatra's westk. en onderh. de 1ste luits. E. C. G. Cohen en C. L. Bense, en de 2de luit. A. M. J. C. Franz; bij het garn.-bat der Lampongsdistricten de 2de luit. C. van der Meulen; bij het garn.-bat. Banka de 2de luits. G. A. van Dijck en G. F. W. van Gooijen; bij het garn.-bat. van Riouw en Onderh. de 2de luit. C. H. Huyzer; bij de civ. en mil. geneesk. dienst te Ourust, de offic. van gez. 2de kl. H. J. Wefers Bettink,

Verleend: een 2jarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kapit. der inf. O. H. Musch, en aan den dir. offic. van gez. 1ste kl. A. E. Waszklewiez.

Goedgekeurd: dat door het Mil. Dep. zijn gepl. bij de mil. geneesk. dienst, bij het groot milit. hosp. te Willem I, de offic. van gez. 3de kl. J. P. Dozij en de apoth. 3de kl. G. K. Timmer; bij het groot mil. hosp. te Soerabija de apoth. 3de kl. H. G. Stamm; bij het groot mil. hosp. te Amboina de apoth. 3de kl. M. C. H. Op den Oordt; — bij de inf., bij het 5de bat. de kapit. F. G. Steck en de 2de luit. C. A. Moot; bij het 12de bat. de 2de luit. jhr. O. Z. Trip.

Marine Departement.

Benoemd: bij de hoofd-adm. der marine tot 1sten komm. J. C. Leidelmeijer; tot 2den komm. P. J. J. Engelbregt; tot 3den komm. J. F. Blondeau.

Belast: met de waarn. der betr. van 2den mach. bij de dienst der gouvern.-marine de mach. 3de kl. bij de Kon. Ned. zeemagt J. J. F. Grauss.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 9 Maart.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Gij hadt haar moeten zien, die negentienjarige Prinses, met haar gezigtje meer interessant dan frappant schoon. Het bekoorlijke van haar gelaat, dat eenigzins lang ovaal is gevormd, ligt in een beminnelijke uitdrukking en wanneer haar mond zich tot een glimlach plooit, dan.... ja, dan kan ik mij zeer goed verklaren dat onze Prins op haar verliefd is geworden. Haar neus is schoon gevormd; hare oogen van een schitterend blaauw, in een woord het geheel maakt een hoogst aangenamen indruk, en gij kunt mij zeker gelooven dat zij er nog veel beter uitziet dan al de photografen en lithografen doen vermoeden. Hare figuur is slank, en kwam zeer goed uit in den gesloten mantel; zij was overigens dood eenvoudig gekleed in een kleed van ligt mauve popeline, een purperkleurigen fluweelen mantel, afgezet met marter, een mof van hetzelfde bont, een witten hoed opgelegd met mauve lint en ligt grijze handschoenen, ziedaar haar geheele toilet. Het haar droeg zij volgens den tegenwoordigen smaak à la chinoise.

Het verstaat zich dat het Engelsche volk uit loutere belangstelling zich weken lang opwond, zich verdrong om een oogenblik haar te zien en een „welcome" te doen hooren, schatten gouds veil had om de ontvangst luisterrijk te doen zijn, zooveel geld dat de Grieksche schuld er wel mede had kunnen betaald worden. Geen pracht of praal-vertooning was daartoe noodig, geen Koninklijk costuum, schitterende van diamanten; integendeel, iedereen verheugt er zich hier over, dat zij de voetstappen schijnt te drukken van hare aanstaande Koninklijke Moeder, die mede schittert door eenvoud, door waarlijk vrouw te zijn.

Gij zult u herinneren welk een strijd hier gestreden is, om van de Regering te verkrijgen dat het gemeentebestuur, met den Lord-Mayor aan het hoofd, het Koninklijk bruidspaar gedurende den geheelen weg zou mogen voorafgaan. Na veel disputerens was men het eindelijk eens geworden, dat die stoet den Koninklijken trein tot aan Temple Bar zou vergezellen, en in plaats dat men nu het mogelijke had gedaan om prompt te zijn, gaat men eerst feest vieren in Guild hall; een prachtig dejeuner was daar aangerigt en volgens gewoonte scheen men het maar met den beker te willen

afmaken; dit dejeuner was intusschen de *primum mobile* van al de noodlottigheden die zouden volgen. Toen de heeren eindelijk genoeg gegeten en gedronken hadden, begon men er aan te denken zich op weg te begeven. Intusschen was het zoo vol in de straten geworden, dat er aan passeren niet te denken viel, welke pogingen men daartoe ook in het werk stelde. Men vocht voor een plaatsje, en had men het eenmaal overwonnen, dan viel er aan afstaan niet te denken, en de prachtig gekleede heeren waren dus genoodzaakt een goed heenkomen te zoeken, om zich later te kunnen aansluiten en het Koninklijk bruidspaar tot Temple Bar te vergezellen en dan terug te keeren, om zich door een goede lunch schadeloos te stellen voor de vermoeijenissen.

Mij dunkt dat het hooge Paar dankbaar moet geweest zijn toen het na een langen togt van drie volle uren, eindelijk het prachtig gedecoreerde station van de Great Western Railway had bereikt en te 5.20 plaats had genomen in een der Koninklijke rijtuigen, die voor Victoria en Albert zijn vervaardigd. Een oogenblik nog en de krachtige machine, the Lord of the Isles, liet haar scherp gefluit hooren om Londens jubelende inwoners te verkondigen „dat de togt naar Windsor was voortgezet," alwaar men ten ongeveer 6 ure arriveerde.

Des avonds was de stad in een vuurzee herschapen, en dubbel te betreuren was het dat geen beter weêr de pogingen beter deed slagen. In mijn volgenden zal ik welligt hierop nader terugkomen.

— In de heden gehouden zitting van het Lagerhuis heeft de heer Hennessy gevraagd of de Minister van binnenlandsche zaken twee agenten van politie naar Warschau had gezonden, nadat deze stad in staat van beleg was gesteld.

Lord Grey heeft geantwoord dat de Groothertog Konstantijn, langen tijd voor den opstand, aan het Engelsch gouvernement het verzoek had gerigt om hem twee inspecteurs der Engelsche politie te zenden, met het doel om de Poolsche politie op denzelfden voet te organiseren als die van Engeland.

FRANKRIJK.

PARIJS 9 Maart.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De aanstaande verkiezingen beginnen de gemoederen bezig te houden, en eerstdaags zullen de Parijsche dagbladen hunne kandidaten wel stellen, maar reeds bij den aanvang wordt de democratische partij met eene betreurenswaardige scheuring bedreigd. Bij den heer de Broglie is men het over de vraag van het zich niet aan de verkiezingen onthouden eens geworden, en gisteren werd bij den heer Carnot eene bijeenkomst der hoofden van de democratische partij gehouden, waar ook de heer Liniou opmerkte, die aan de bijeenkomst bij den heer de Broglie insgelijks deelgenomen had. Men was zamengeroepen om zich in het algemeen met de kandidaten bezig te houden, die de partij op den voorgrond stellen moet, en vooral om eene verzoening te weeg te brengen tusschen de aanmatigingen van den heer Havin en de vorderingen van den tegenwoordigen gedeputeerde, den heer E. Picard. Heden werd verzekerd dat de heer Havin, ten gevolge der hem gemaakte opmerkingen, er in heeft toegestemd zich niet als kandidaat tegenover den heer Piccard te stellen, maar trachten zal in een ander district der hoofdstad te worden verkozen.

— Een uit Mexico teruggekeerd officier verzekert dat de toebereidselen, die generaal Forey gemaakt heeft, van zoodanigen aard zijn dat de hoofdstad Mexico binnen weinig dagen zou kunnen bemagtigd worden, en dat de divisie-generaals alleen op het bevel tot voorwaarts rukken wachten. Maar de Keizer zou de bemagtiging dier hoofdstad opzettelijk vertraagd willen zien, opdat de tijding daarvan eerst weinige dagen vóór de algemeene verkiezingen Frankrijk kunne bereiken.

Dit heb ik namelijk hooren verhalen, maar het komt mij, zoo al niet hatelijk, dan toch zeer ongerijmd voor. Hoe toch zou men kunnen aannemen dat het leven onzer soldaten, dat de ontzettende uitgaven waarmede elke dag langer de reeds gedane vermeerdert, voor niets geacht worden in vergelijking met de voordeelen eener verkiezing-manoeuvre? Hoe! Omdat twee of drie Regerings-kandidaten meer verkozen zouden worden, zou men onze troepen den terugkeer der gele koorts en der vomito werkeloos laten afwachten! Neen, de Regering heeft er te veel belang bij om aan de Mexikaansche zaak een einde te maken.

De Senaat ontving heden mededeeling van het op Algerië betrekkelijk ontwerp Senaats-besluit, waarbij de regten van den Staat worden voorbehouden en de gelijkstelling der Algerijnsche bezittingen met de bezittingen in Frankrijk voor de toekomst wordt voorbereid. Insgelijks ontving de Senaat mededeeling van het rapport van den heer Larabit over de verzoekschriften betreffende Polen, de beraadslagingen waarover denkelijk morgen zullen gehouden worden.

De hier aangekomen Russische Prins Dolgorouki zal in een bijzonder gehoor bij den Keizer ontvangen worden, om hem den eigenhandigen brief van zijnen Souverein overhandigen. Overigens acht men hier de magteloosheid der diplomatie bewezen te zijn, aangezien de drie Mogendheden die officieus hadden moeten tusschenbeide komen, het onderling niet eens hebben kunnen worden, maar zich voorbehouden ieder op zich zelve te handelen.

Heden is een buitengewone Ministerraad gehouden, aan welken Prins Napoleon en de heeren de Morny en Troplong deel namen.

Het dagblad La France behelst heden een brief van den heer de la Guéronnière, om den geest waarvan te kennen het verhalen der twee volgende zinsneden voldoende zal:

„De toekomst van het Keizerlijk stelsel behoort aan de vrijheid." — „Het is in het paleis der Tuilerien dat thans de vrijzinnigste Souverein van Europa gevonden wordt."

En het overige naar rato. Sedert de heer de la Guéronnière geen directeur over de drukpers-aangelegenheden meer is, is hij liberaal geworden.

Laatstleden zaturdag woonden de Keizer en de Keizerin niet, zoo als gezegd is, het bal in de Opéra Comique, maar de opvoering van Polinto in het Théâtre Italien bij, waar Tamberlick voor het eerst weder optrad. Heden avond worden in een concert ten Hove eenige meesterstukken der Italiaansche muziekschool uitgevoerd, en zullen Tamberlick en de dames Penco en Alboni zich laten hooren.

Door een in zijn departement verschijnend dagblad wijst de heer Dupin den verslaggever in L'Indépendance van den door hem op den 24 februarij gegeven maaltijd te regt. De heer Dupin, zoo laat hij schrijven, ontvangt iederen dingsdag gasten, en tot een dier maaltijden is hij gewoon leden van het Instituut en andere letterkundigen uit te noodigen. Dat zulks nu die maal juist den 24 februarij geschiedde, was alleen [illegible] datum op een dingsdag inviel. Indien hij [illegible] den 24 februarij had willen vieren, [illegible] Thiers, Guizot en Dumont niet [illegible] waut voor dezen, even als voor hem, blijft die datum altijd een noodlottige. Dat de heer Berryer de uitnoodiging niet aan eenig staatkundig bijoogmerk toeschreef, blijkt uit den medegedeelden inhoud van een door dezen aan den heer Dupin gerigt briefje. Om kort te gaan, de namen der genoodigden alleen strekken genoegzaam tot waarborg, dat aan dien veel besproken vriendschappelijken maaltijd geenerlei kwaadwillige uitlegging mag gegeven worden.

Van al de schandelijke historien die ik, tot mijn leedwezen, genoodzaakt ben u van tijd tot tijd mede te deelen, en grootendeels tusschen de tooneelschermen en in de zoogenaamde demi-monde te huis behooren, is deze misschien wel de allerschandelijkste: de Prins de T., die een der beroemdste namen uit het eerste Keizerrijk draagt, onlangs door zijne schuldeischers vervolgd en niet wetende hoe aan 200,000 francs te komen, ontving op zekeren dag een biljet van eene door haar ongeregeld leven en het eenigen tijd geleden verkoopen van hare diamanten beruchte tooneelspeelster, mejufvrouw Sch...., welk biljet, te onkiesch om woordelijk medegedeeld te worden, met deze woorden aanving: „Mijn lieve hondje," en verder strekte om hem tot een bezoek bij haar uit te noodigen. Bij dat bezoek stelde zij hem voor een kind te erkennen, dat de vrucht eener kortstondige verkeering met zekeren komiekzanger was, en bood hem, uit erkentelijkheid, de som van 200,000 francs, contant te betalen, aan. — En de Prins de T...... erkende het kind, en verkocht zijnen beroemden naam!

— Te Turijn liepen eergisteren tegenstrijdige geruchten aangaande de Italiaansche leening. Volgens sommigen heeft de Minister van finantien die leening uitsluitend met het huis Rothschild te Parijs aangegaan, terwijl, volgens anderen, alle onderhandelingen met dat huis afgebroken zouden zijn. Wederom anderen houden die beide lezingen voor even ongegrond.

Het Turijnsch dagblad Italia spreekt van gewigtige instructien, die door den Minister van marine aan den schout bij nacht Vacca zouden gegeven zijn, ten opzigte van het zenden van een Italiaansch eskader naar den Piraeus, hetwelk eerlang nog met twee fregatten versterkt wordt. Ten aanzien der Oostersche quaestie zijn, zegt men, de Kabinetten van Parijs, St. Petersburg en Turijn het volkomen eens, en heeft de verschijning van een Italiaansch eskader in de Grieksche wateren het wantrouwen van Oostenrijk opgewekt, zoodat het reeds bevel tot het zenden van het oorlogschip Kaiser naar den Piraeus heeft gegeven.

DUITSCHLAND.

BERLIJN 8 *maart*. — Tot de losse geruchten van den dag behoort dat de heer von Bismarck vooreerst nog wel aan het bewind zal blijven, maar dat vóór de Paasch-vacantie een ministerie Manteuffel, met eenige schijnbare inwilligingen, op zal treden.

— De heer von Forckenbeck hoopt tegen morgen met het hoofdzakelijke zijner voorstellen, tot wijziging van het door den minister van oorlog von Roon ingediend militair wetsontwerp, gereed te zijn. Ofschoon hij zich niet met de hoop vleit dat de Regering reeds nu in die wijzigingen zal bewilligen, verlangt hij toch jegens de Kroon en de Natie een sprekend bewijs te zien geven dat het Huis der Afgevaardigden zich geenszins tegen verbeteringen en meerdere uitgaven verzet, wanneer deze verbeteringen dien naam naar werkelijk verdienen en de vrijheid des Lands niet in gevaar brengen, en de meerdere uitgaven de krachten der Natie niet te boven gaan. Binnen- en buitenland zullen dan kunnen zien wat de vertegenwoordigers des Volks hebben aangeboden, en de Regering zal des te eerder ongerust worden over haar plan tot eene bloot factische leger-organisatie, die allen wettelijken grondslag mist. Hoe billijker en gematigder de houding is welke de Vertegenwoordiging aanneemt, met des te meer gerustheid durft men nog op eene eindelijke vereffening van den strijd hopen.

— Dat de Keizer van Rusland geenszins voornemens is met de uiterste strengheid tegen Polen te handelen, maakt men hier uit de weigering op, die graaf Adlerberg met zijne voorstellen bij den Grootvorst Konstantijn ondervonden heeft, en uit de benoeming van dezen laatsten tot opperbevelhebber van het Russisch leger in Polen. Tot hiertoe hadden de bevelvoerende Russische generaals aldaar, met voorbijgaan van den Grootvorst, regtstreeks met het Petersburger Kabinet gecorrespondeerd, maar van nu af aan moeten zij al hunne mededeelingen aan den Grootvorst rigten. Dat deze echter, op grond van een brief van Langiewicz, hem door den in handen der opstandelingen gevallen staatsraad Patrikow overgebragt, met de insurgenten in onderhandeling zou willen treden, en dat eene wapenschorsing van veertien dagen op handen is, zijn geruchten die vermoedelijk niet zullen bewaarheid worden.

— In de citadel van Warschau zitten ongeveer twee duizend Polen uit alle standen opgesloten, wier vroegere handelingen in het buitenland de generaal Paulucci door regtstreeksche briefwisseling met buitenlandsche beambten tracht te leeren kennen. Zij zijn voor eene bijzondere commissie van onderzoek gesteld.

WEENEN 7 *maart*. — Officieel is er hier tot heden toe nog niets van bekend, dat Rusland er in toegestemd zou hebben het Poolsche vraagstuk langs diplomatieken weg, namelijk door het houden van een Congres, op den grondslag der verdragen van 1815, op te lossen. Integendeel schijnt men zich te St. Petersburg nog altijd met eene spoedige demping van den opstand te vleijen, eene hoop die hier als bedriegelijk wordt aangemerkt. Overigens merkt men hier met genoegen op, dat de opstandelingen dit maal niet, zoo als in 1831, het vervallen verklaren van den Keizer schijnen te willen, maar er zich toe bepalen om overal waar zij komen de Russische ambtenaren door Poolsche te doen vervangen.

— De Presse ziet in de benoeming van den Grootvorst Konstantijn tot opperbevelhebber der troepen in Polen het bewijs, dat men zich te St. Petersburg zeker van zijne zaak acht, en van de Westersche Mogendheden niets meer te duchten heeft. Verder oordeelt de Presse [geheel in strijd met de hier boven onder Berlijn geuite meening] dat door het opdragen van het hoogste militair gezag aan den Stadhouder de staf over alle hoop der Polen gebroken is, en dat de Russische heerschappij in dat Koningrijk tot het stelsel van Keizer Nicolaas en Vorst Paskewitsch, de Tartaarsche militaire dictatuur namelijk, is teruggekeerd.

Per Telegraaf.

BERLIJN 10 Maart.

De sluiting van het gymnasium in de Pruissische stad Trzemesno, prov. Posen, is door de Regering bevolen, en dat wel uithoofde 40 studenten bij de Poolsche insurgenten dienst hebben genomen.

FRANKFORT 9 Maart.

Het Frankfurter Journal meldt als geloofwaardig uit Munchen, dat de Provisionele Regering van Griekenland, om geldelijke redenen, hare gezamenlijke vertegenwoordigers in het buitenland terug zal roepen.

TURIJN 9 Maart.

In den Senaat werden heden de beraadslagingen over het ontwerp betreffende de leening gehouden. De heer Vacca bragt hierbij het politiek vraagstuk ter sprake. Hij keurde de Italiaansche staatkunde, op grond der Fransche alliantie en der vriendschap met Engeland, goed. Door de goedkeuring der leening zou de Regering zich op de nadere gebeurtenissen kunnen voorbereiden, en daarom zou hij zijne goedkeuring aan de leening hechten. De heer Siotto Sintor raadde aan vele bezuinigingen in alle takken van bestuur in te voeren. De finantiële vraagstukken, zeide hij, worden alleen in verband met de staatkundige opgelost. De heer Montanari vergeleek het finantiële plan van het vorige Ministerie met dat van het tegenwoordige, waaraan hij de voorkeur gaf. De beraadslagingen duren voort.

KONSTANTINOPEL 9 Maart.

Er is eene nieuwe schikking tusschen de Porte en Montenegro gemaakt. De Porte heeft het plan tot het aanleggen van forten opgegeven, en de Vorst van Montenegro heeft beloofd dat hij den vrede zou bewaren.

BERLIJN 10 Maart.

Rogge op lever. 44½. — *Raapolie* 15½, op lever. 15½.

PARIJS 10 Maart.

Frankrijk 3 pc. 70.05, 69.80; dito 4½ pc. 96; Cred. Mob. 1220. Fr. Oostenr. Spoorw. 512; Russ. dito 423. Spanje 3 pc. 50½; dito 2 pc. 46. Italië 70.10.

ANTWERPEN 10 Maart.

België 4½ pc. 99⅞; dito 2½ pc. —. Oostenr. Met. 5 pc. 64½; dito Nation. 69½; dito Cred. Act. 477½. Spanje 3 pc. 49½; dito 2 pc. 45½. Cred. Guillou —.

BERLIJN 10 Maart.

Oostenr. Metall. 5 pc. 65½; dito Nation. 5 pc. 71½. Russ. Stiegl., 5de serie 89½; dito dito 6de ser. 96½; dito 1862 5 pc. 92½; dito Nieuwe 3 pc. 59. Wissel Amsterd. 143½. Disconto —.

WEENEN 10 Maart.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 75.30; dito Nat. 5 pc. 81.70. Bank-Actien 810; Crediet-Actien 218; Loten 1860 —.—. Fr. Oostenr. Spw. 235. Wissel Londen ƒ115.—. Disc. —.

FRANKFORT 10 Maart.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 63½; dito Nation. 5 pc. 69½; dito Loten 1860 —. Spanje 3 pc. 50; dito 2 pc. 46½. Wissel Weenen 101½; Disconto —.

HAMBURG 10 Maart.

Rusland N. 3 pc. 57½. Spanje 3 pc. 47; dito 2 pc. —. Vereinsbank 103½. Wissel Londen 13.03½. Dito Amst. 35.75. Disc. —.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 10 Maart.

Het bij dit N.° behoorend **Bijvoegsel** *bevat het Verslag der heden gehouden zitting door de* **Tweede Kamer der Staten-Generaal,** *benevens eene opgave van bij die Kamer ingekomen wetsontwerpen enz.*

Ter gelegenheid van het huwelijk van den Prins van Wallis met Prinses Alexandra van Denemarken zijn heden de hier op de rivier en in de havens zich bevindende Engelsche stoom- en andere schepen rijk met vlaggen getooid.

Te dezer gelegenheid waren heden avond de Britsche en Deensche Consulaten in de Boompjes te dezer stede prachtig verlicht. Terwijl voor het Britsche consulaat eene smaakvolle gaz-illuminatie werd ontstoken, was de woning van den heer B. A. L. Thaden, den consul van Denemarken, geheel guirlandesgewijs met lampions verlicht, prijkende boven het mede verlichte consulaatbord eene sierlijke kroon met lampions. Deze illuminatie lokte heden avond tal van wandelaars naar de Boompjes.

Per Fransche mail zijn heden alhier brieven aangebragt uit *Batavia van den* 28 *januarij* ll. Aan een particulier schrijven van genoemde dagteekening ontleenen wij het volgende:

„De firma Schimmelpenninck & Co., zoo *hier* als te *Sourabaija*, *Passaroeang* en *Probolingo* heeft hare betalingen moeten staken.

„Den 22 januarij had eene bijeenkomst der aanwezige crediteuren plaats; de overgelegde balans toont

een passief van ƒ 1,640,605,
„ actief „ „ 1,094,670,

dus een te kort van ƒ 545,935.

„De tegenwoordige crediteuren hebben besloten, de noodzakelijke uitstaande zaken geleidelijk te realiseren tot dat een antwoord van de crediteuren in Europa gekomen is. De heeren W. Cores de Vries, van Gennep, agent der Factorij, en mr. Klinkhamer, notaris, zijn tot gecommitteerden in deze zaak aangesteld."

Eenige verder met deze mail ontvangen berigten worden onder de rubrieken *Kolonien*, *Handelsberigten* en *Scheepstijdingen* in dit N.° gevonden.

De stoomschepen Pera en Euxine van de Peninsular and Oriental Steam-Navigation-Company, hebben op den 6 dezer Alexandrië verlaten met de mail-paketten van Calcutta, China en Australië. Eerstgenoemd schip kan den 19 te Southampton, en het tweede den 14 dezer te Marseille verwacht worden.

Van meer dan eene zijde wordt heden ten stelligste verzekerd, dat het Z. M. behaagd heeft HD. goedkeuring te verleenen aan de concessie Poolman c. s. voor den aanleg van een spoorweg van Samarang naar de Vorstenlanden, zoo als die door den Gouverneur-Generaal van Nederl. Indië voorloopig was verleend en door den Minister van Kolonien in overleg met de concessionarissen nader is *gewijzigd*, vooral wat het bedrag der rente-garantie betreft, waardoor die garantie minstens 3 ton 's jaars minder bedraagt dan oorspronkelijk het geval was. De heer Poolman maakt zich, naar wij verder vernemen, gereed om per eerstvolgenden mail naar Java te vertrekken.

[De Ned. Staats-Courant bevestigt heden avond dit berigt; zie onder de rubriek *Besluiten*, hierachter.]

Men meldt uit Leyden het volgende aan het Utrechtsch Dagblad: De benoeming van dr. H. van Hall tot wetenschappelijk keurder van levensmiddelen, heeft ten gevolge gehad, dat al de leden der plaatselijke gezondheidscommissie hun ontslag aan den gemeenteraad hebben ingediend.

DORDRECHT 10 *maart*. — Men verneemt dat dezer dagen bij den Minister van Binnenlandsche Zaken is ten gehoore ontvangen eene commissie uit het dijkbestuur van den Alblasserwaard, om gehoord te worden over de rigting van den spoorweg door dien waard.

DELFT 10 *maart*. — Door den bouwman J. Lievaart, alhier, is jl. vrijdag de eerste grasboter van dit jaar aan Z. M. den Koning ten geschenke aangeboden.

'S GRAVENHAGE 10 *maart*. — De baron Baudin, nieuw benoemd minister van Z. M. den Keizer der Franschen bij het Nederlandsche Hof, is in de residentie aangekomen en aan het Hôtel de Oude Doelen afgestapt.

— Morgen, woensdag, ten 10 ure, zal op plegtige wijze het feest der canonisatie der Japansche martelaren, ten jare 1597 te Nagasaki in Japan op bevel des Keizers ter dood gebragt, in de R. K. kerk van den H. Anthonius, aan de Prinsessegracht alhier, gevierd worden. Het feest zal tot den 19 dezer maand voortduren en op dien dag, des avonds ten 7 ure, door Z. H. monseigneur den bisschop van Haarlem gesloten worden. Driemaal daags, van dien dag af, des morgens ten 6 en 10 en des avonds ten 7 ure, zullen er redevoeringen uitgesproken worden door de beroemdste redenaars der Franciscaner-orde. De kerk zal op eigenaardige wijze versierd worden. Er is te dien einde door onzen stadgenoot, den kunstschilder den heer B. J. van Hove, eene toepasselijke schilderij vervaardigd, die in de kerk geplaatst is.

Koninkl. en Ministeriële Besluiten, enz.

Bij Koninklijk besluit is aan mr. S. H. Lette van Oostvoorne, op verzoek, eervol ontslag verleend als procureur bij de arrondissements-regtbank te Brielle.

Door Z. M. zijn benoemd: tot griffier bij het kantongeregt te Harderwijk, mr. W. A. L. Domis, advocaat en candidaat-notaris te Leyden; tot plaatsverv. kantonr. te Nijkerk, P. T. W. van Kerkwijk, ontv. der reg. aldaar, en te Wageningen, H. P. van Heyst, lid van den gemeenteraad en candidaat-notaris aldaar.

Bij Koninklijk besluit zijn, onder bekrachtiging door de wet waar deze wordt vereischt, goedgekeurd de voorwaarden, waarop bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indie van 28 aug. 1862, n.° 1, aan de heeren Poolman c. s. concessie is verleend voor den aanleg van een spoorweg van Samarang langs Soerakarta naar Djokjokarta, zoodanig als deze, krachtens het door den Gouverneur-Generaal gestelde voorbehoud, door den Minister van Kolonien, in overleg met de concessionarissen, zijn gewijzigd.

Marine en leger.

De officieren van gez. 3de kl. bij de marine W. Holtzapfel, J. de Clerq Zubli, P. W. J. van den Broek en J. C. van Dooremaal zullen allen, na afgelegd examen, bij het marine-hospitaal te Willemsoord tot officieren van gez. 2de kl. bevorderd worden.

INGEZONDEN STUKKEN.

De Heer Mr. H. H. TELS en de Waarheid.

Mijnheer de Redacteur.

In de Rott. Courant van 8 dezer rigtte ik aan den heer mr. H. H. Tels, Redacteur der N. R. C., eene uitnoodiging, om het bewijs te leveren van zijn beweren dat door de tegenstanders van den heer Viruly oneerlijke manoeuvres waren gebezigd om de kiezers in de war te brengen. Die uitnoodiging had eenvoudig ten doel eenige strooibriefjes, als de door hem bedoelde, waarop de heer *Viruly van der Brugghen* werd aanbevolen, met opgave van de namen der kiezers bij wie ze bezorgd waren, aan het Bureau der R. C. te willen toezenden. De heer mr. H. H. Tels heeft aan mijne uitnoodiging tot heden geen gevolg gegeven. De moraliteit eischt toch, dit zal mr. H. H. Tels met mij eens zijn, dat de *bedrieger*, wie hij ook zij, ontmaskerd worde, en mij dunkt dat hij daarbij zelf het meest belang heeft, want, mijnheer de Redacteur, onder ons gezegd en gebleven, er loopen zonderlinge geruchten in de Stad die niet ten voordeele van de waarheidsliefde van den heer mr. Tels pleiten. Er zijn er die beweren dat het door hem geïncrimineerde feit geheel uit de lucht gegrepen is; dat de strooibriefjes bij niemand zijn rondgezonden en dat het maar een der middelen geweest is door den heer mr. Tels gebruikt, om den heer F. s' Jacob in de oogen van het goedgeloovige publiek te bekladden; daar zijn er anderen die beweren dat de heer mr. H. H. Tels, die zich niet ontzag de leugen te verspreiden dat de kandidaat F. s' Jacob door het Nieuw Dagblad van 's Gravenhage *warm* werd aanbevolen, zelf de strooibriefjes aan de drukkerij der N. R. C. deed drukken en ze aan eenige zijner vertrouwden deed bezorgen, om er naderhand een verwijt tegen zijne tegenstanders van te kunnen maken.

Ik voor mij geloof niet aan zulke schavuiterij. De heer mr. *H. H. Tels* heeft zich in zijne polemiek te zeer doen kennen als een man van smaak, van edelen inborst en gemoedelijke goede trouw, voor wien al wat naar leugens en woordverdraaijingen zweemt, een gruwel is, dan dat men hem van dergelijk boevenstuk zou kunnen verdenken. Ik strijd dan ook voor 's mans reputatie met al die argumenten die zijne geschriften mij aan de hand geven, maar onverbiddelijk antwoordt men mij telkens, wanneer ik meen mijn proces te hebben gewonnen: „Toon mij de „strooibriefjes, wijs mij de kiezers bij wie ze *vóór* de „verkiezing zijn bezorgd," en ...... daartoe moet ik het zwijgen doen, totdat mr. H. H. Tels mij in de gelegenheid gelieft te stellen, hen zegevierend toe te roepen: „Zie hoe ge dien braven, eerlijken mr. H. H. Tels belastert; zijn geweten is zoo zuiver als kristal; zijn heldere open blik, zijne fiere gestalte, toonen wel dat „niets laags, niets onedels daar binnen omgaat. Hij, de „*Ridder der goede trouw*"!!!

Nog is het tijd voor den heer mr. Tels om in het belang der publieke moraliteit licht te ontsteken in deze duistere aangelegenheid. Ik noodig hem daartoe dringend in zijn eigen belang uit.

X.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 10 Maart.

OVERLEDEN: J. Pijpers, d., 5 m. — C. van Alphen, vrouw van J. Trossenburg, 54 j. — J. Mak, d., 18 d. — D. Penning, wedr. van W. van der Aa, 82 j. — J. G. Seemeijer, wedr. van H. C. Nicola, 80 j. — H. Koppe, d., 2 j. — H. P. J. Heiligers, d., 2 j. — S. G. Vermeer, z., 1 j. — J. A. Graafland, z., 7 m. — H. J. van Akelijen, z., 3 d. — B. Collenteur, d., 88 j. — G. Slegt, d., 1 j. — F. P. Rijkers, man van A. Claris, 44 j. — M. Campbell, d., 7 m. — L. van Gelder, z., 4 m. — G. J. Rotteveel, d., 3 j. — L. Fijnand, d., 6 j. — J. J. Loos, z., 2 m. — J. B. Sloan, z., 2 m. — C. A. Kroes, d., 20 d. — J. van Gelderen, z., 4 j. — A. Voorwinde, vrouw van J. Vermey, 56 j. — F. A. Volking, z., 3 j. — A. Hubers, z., 1 j. — S. Meijer, z., 1 j. — J. Landman, d., 1 j. — L. van der Gaauw, z., 1 j.

BEVALLEN: J. C. Rumphorst, geb. van Dijk, levenl. z. — B. Bolk, geb. Middelkamp, levenl. d. — W. van Eyk, geb. de Valk, levenl. d. — T. Worms, geb. ten Haage, d. — J. van Heyningen, geb. de Vette, z. — L. K. Lourens, geb. de Gruson, d. — P. J. K. Gutteling, geb. van Gijselen, z. — M. J. Geerlink, geb. Brinkman, z. — G. van Leon, geb. Grashoff, d. — N. de Melker, geb. Holdriks, d. — E. Rooderkerk, geb. Huysmans, z. — J. de Jong, geb. Been, d. en z. — H. van Efferen, geb. Arbouw, z. — E. van den Eng, geb. Schoof, z. — J. van Smaalen, geb. Callee, z. — J. Bongers, geb. Lelkens, z. — J. M. Warmenhoven, geb. van 't Wout, d. — M. Dietz, geb. de Haan, z. — H. W. Tas, geb. van Tol, z. — W. Dubbeld, geb. van den Bos, d. — A. Zinsmeister, geb. van den Boogaard, z. — H. M. Bock, geb. Boomhuyser, z. — W. F. Hendriks, geb. van Kleef, z. — A. M. Ruffe, geb. de Zwager, d. — H. Delfgaauw, geb. Geerts, d. — C. J. Dake, geb. Dirksen, d. — E. C. Franken, geb. Polm, z. — T. W. de Kleyn, geb. Elgers, d. — B. J. Verzee, geb. Peters, z.

OPENBARE VERKOOPING,

IN DE ZAAL AAN DE SCHEEPMAKERSHAVEN:

Dingsdag 10 *Maart* 1863:

Het Barkschip NIJVERHEID...... Om *f* 38,100 verk.
Een Chronometer............ » » 107 »
Een Chronometer............ opgeh.
Een partij Zeekaarten........ » » 33 verk.

OFFICIELE WISSELKOERSEN.

ROTTERDAM 10 Maart.

		per		
Londen.......	disc. 4 %	£ 1........	ops. 3/m. *f*	11.64
			» 2/m. »	11.68
			» kort »	11.75½
Parijs.......	» 5 %	fr. 100........	» 3/m	46.10
			» 2/m	46.30
			» kort	46.65
Antwerpen....	» 3 %	fr. 100........	» 3/m	46.10
			» kort	46.45
Hamburg......	» 3 %	M. B. 40........	» 3/m	34.81
			» 2/m	34.90
			» kort	35.10
Bremen.......	» 4 %	Ls. d'or Th. 100..	» 3/m	187.10
Berlijn......	» 4 %	Th. 100........	» 3/m	171.25
			» kort	173
St. Petersb..	» 5½ %	Rs. 100........	» 3/m	171
Frankf. a/M..	» 3 %	z. w. fl. 100......	» 3/m	98.15
			» kort	98.85
Augsburg.....	» 3 %	z. w. fl. 100......	» 3/m	98
Weenen.......	» 4 %	z. w. fl. 100......	» 3/m	97.50
Triëst.......	» 5 %	z. w. fl. 100......	» 3/m	97.25
Venetië......	» 5 %	Z. w. zilver fl. 100	» 3/m	112
Livorno......	» 5 %	Ls. 100........	» 2/m	45.90
Genua........	» 5 %	Ls. 100........	» 2/m	45.90
Napels.......	» 5 %	Ls. 100........	» 2/m	45.87
Lissabon.....	» 5 %	Crs. 40........	» 3/m	41

Beleeningen van Wisselbrieven 3½ %, van Promessen 4 *f*.

AMSTERDAM 10 Maart.

3 Maanden.		Zigt.		3 Maanden.		Zigt.	
Londen...	11.63½	11.76½		Madrid...	238		
Parijs...	55¾	56⅜		Cadix...	237		
Bordeaux..	55⅝			Sevillë...	235		
Hamb. k/m.	35⅛			Bilbao...	235		
Hamburg..	34⅞	35¼		Lissabon..	41		
Weenen...	45⅛			Porto....	40½		
Frankfort..	49⅛			Petersb..	171		
Augsburg..	48⅞						
6 Weken.		Zigt.		6 Weken.		Zigt.	
Weenen..	97	—		Frankfort	98⅞	—	
Berlijn..		—		Rotterd..		⅛	

AMSTERDAM 10 Maart.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.... Werk. Schuld 2½ pCt.		63⅝	63⅝	63⅝
» dito dito 3 »		76⅛	76⅛	76⅛
» dito dito 4 »		99⅞	99 11/16	99 11/16
» O.-I. Leening 4 »				
» Amort. Synd. 3½ »		94		
» Hand. Maats.		140¾		
» Holl. Spw....		105		
» Rijn Spw.... 4½ »		107¾		
België.... Cert. *Rothsch.* 2½ »				
Spanje.... Buitenlands. 3 »		46⅛	46⅝	
» dito 3 »				
» Binnenlands. 3 »		49 1/16	49 1/16	49 1/16
» Amort. Schuld				
» Bew. v. Coup.				
Portugal. Obligatien... 3 pCt.		46 1/16	46⅞	
» dito 1856/60. 3 »		45⅜		
» dito 1862.... 3 »		45⅜		
Rusland. Ob. *Hope en C.* 5 »		101⅜		
» Cert. 1831/33 5 »				
» d.° 1840...... 4 »		84¼		
» d.° 1860...... 4 »		76⅛		
» 2/3de Leen... 4 »		76⅜		
» Cert. 5e Serie. 5 »				
» d.° 1855, 6e S. 5 »		90¾	90¾	
» d.° te Lond. 3 »		57¾	58	57 11/16
» N. Leen. 1860 5 »		91	91⅛	
» Inschr. v. Ass. 6 »				
» Cert. v. dito.. 6 »		54 11/16		
» Spw.-Actien . 5 »		199¾	199¾	199¾
Polen.... Aand. 1835..				
» Oblig........ 4 »		79		
Pruissen . Oblig. 1859.. 5 »				
» Aand. 1854.. 3½				
Oostenr.. Ob. *Goll en C.* 5 »		62		
» d.° dito 4 »				
» d.° Met. Oude 5 »		60 13/16	61	60 13/16
» d.° Metalliek. 2½ »		31 1/16	31⅛	31 1/16
» d.° N. te Ams. 5 »		30⅜	30⅜	
» d.° Nat. Met.. 5 »		65⅞	65⅞	65⅞
» W. Ad. *f* 250 4 »		243¾		
Brazilië.. 1824 *£* 100... 5 »				
Equador. Oblig. 1855.. 1 »				
Venez.... Obligatien... 2 »		23⅛	23⅛	23 1/16
» Uitgestelde... 1 »		12		
Grenada. Obligatien... 4½ »		23¾		
» Uitgestelde... 1½ »		8⅛	8⅛	
Mexico... Obligatien... 3 »		29 11/16	30⅜	29⅞
Illinois .... 7 »		76⅞	76⅞	

Nederl. Bank, 4 pc., 200, 200⅞. Rijn Aand. (Shares) 203¾; dito volgestorte. 254. Rusland, Cert. bij Hope en Co., 1866, 4 pc., 90¼, 90¼, 90½; Hypoth., 4½ pc., 76. Oostenrijk, Ween. Bank-Actien, 3 pc., 819; dito Aand. 1860, 5 pc., 483, 484; Fr. Oostenr. Spw.-Obl. bij Hope, *f* 130½; Oost. Loten, 1858, *f* 138. Italië, 5 pc., 65½; Zuid-Italiaans. Spw.-Obl., 106½. Grenada, Cert. 14½ dito Uitg. Cert., 7½, 7⅛½; dito Hectares, 75¼, 79½ cents. Vereen. Staten, 5 pc., 61½, ⅛, ½; dito 6 pc., 65½, 66, 65⅞. Griekenl., Oblig., 5 pc., 19 1/16, ⅛, 5/16; dito Coup. *f* 2 11/16, *f* 2⅛. Turkije, Binnenl., 6 pc., 39 13/16, 7/16, 7/16. Beleening 3, Prolongatie 3, 3½, Disconto 3½ pc.

Holl. fondsen waren en weinig vaster, met iets meer handel dan gisteren. Vreemde fondsen toonen, bij tragen omzet, weinig verschil aan; alleen bleven Oostenr. door eenige verkoopen seer gedrukt, nadat zij bereids tot vorige prijzen van de markt werden genomen. Van Amerik. fondsen zijn Mexikanen, door belangrijke buitenlandsche verkoopen, weder aanmerkelijk gedaald. Ook de anderen waren gedrukt.

Laatste prijzen ten 5 ure: Oostenrijk, Metall., 5 pc., 60 11/16; dito Nation., 5 pc., 65⅜.

ROTTERDAM 10 Maart.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl... Werk. Schuld 2½ pCt.	63⅝	63⅝	63⅝
» dito dito 3 »	76		
» dito dito 4 »	99¾		
» Amort. Sijndic. 3½ »	94		
Portugal.. Oblig. 1856/62. 3 »	45⅜	45⅞	45⅜
Rusland.. Obl. 1862 .. 5 »	90 1/16		
» d.° Spw.-Ad..	200		
Oostenr... Obl. in Metall. 2½	31⅛		
» dito dito 5 »	61	61⅛	61⅛
» d.° Nationale. 5 »	65 1/16	65⅜	65⅜
» Priorit. Loten. *f*	138		
Grenada.. Obl.......... 4½ »	24⅛		
Mexico... Obl.......... 3 »	30⅛	30⅜	30⅜
Griekenl.. Obl.......... 5 »	19⅛		
» Coupons...... *f*	2⅛		
Turkije... Binnenl...... 6 »	39⅛	39⅝	39⅞
Amerika, Vereen. Staten 6 »	65⅛		
» dito .... 5 »	62⅛		

Met eenigen omzet verkeerde de beurs over 't geheel in vaste stemming. Van Zuid-Amerikaansche werden Mexikanen echter tot lager prijzen afgegeven.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
A. J. DE JONGH, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Rusl., Oblig. 1855, 5 pc., 90¼; dito Spoorw.-Aand., *f* 200. Oostenr., Metall., 2½ pc., 31⅛; dito Nation., 5 pc., 66; Weener Loten 1854, *f* 244. Amerika, Vereen. Staten, 6 pc., 65½; dito dito, 5 pc., 61½, 62½, 61½. Mexico, Oblig., 3 pc., 30½, ⅛, ½. Equador, Landwarr., 5¾. Turkije, Binnenl., 6 pc., 39⅞. Griekenl., Coupons, *f* 2⅛, ½, ⅞.

PARIJS 9 Maart.

Frankrijk 3 pc. a cont. 70, 69.90; dito op ultimo 70.10, 70; dito 4½ pc. a cont. 96.75; dito op ult. —; Fr. Bank-Actien 3330, 3400; Credict Mobilier 1230, 1218.75; Noorder Spoorw. 1032.50, 1035; Fr. Oost. Spoorw. 516.25. Russ. Spoorw. 428.75. Italië 5 pc. 70.25. Spanje 3 pc. 45½; dito Binnenl. 3 pc. 50; dito Buitenl. 3 pc. —; dito Nieuwe 52½; dito Passive 27½.

Met weinig handel verkeerde de beurs heden in vaste stemming.

5 pcts. Russ. Certif. in Zilver, 2de Serie.
De coupons, vervallen 1/13 December 1862, worden betaald met *f* 21.51.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 10 Maart.

Koffij. Ca. 4200 b. Macassar per *Mamnas*, verkocht van 42½ tot 44 c.

Hennep. De heden alhier gehouden veiling is afgeloopen als volgt:

	Verkocht.	Opgeh.
Italiaansche Hennep.	Bonden.	Bonden.
SC	10 *f* 70 . —	147 *f* 70 . —
TC	92 » 64½ - 65½	— » —
TG	— » — . —	11 » 70 . —
T	3 » 56½ . —	— » —
P	— » —	27 » 76 . —
CC (gehekeld)	2 » 87½ . —	— » —
SC		
J	9 » 73 . —	9 » 73 . —
SV		
J	— » —	7 » 72 . —
SD		
J	— » —	7 » 68 . —
BM		
J	— » —	16 » 80 . —
BA		
J	— » —	16 » 73 . —
PC	12 » 76½ - 77½	
SC	20 » 66 . —	
G	5 » 63½ . —	
PC	— » —	40 » 79 . —
Hongaarsche Hende.		
SL/81 bonden	61 » 37 . —	
» 81 »	31 » 43 . —	50 » 43 . —
Spitz-Hennep.		
SL 26 bonden	26 » 38½ . —	[illegible]
Vlas.		
Saksisch................	— » — . —	20 » 85 . —
Wit n.° 1................	10 » 79½ . —	— » — . —
» » 2................	10 » 74 . —	— » — . —
Beijersch n.° 1..........	4 » 88 . —	— » — . —
» » 2..........	2 » 60½ . —	— » — . —

Boter. 1ste kwal. *f* 57, 2de *f* 54, 3de *f* 50.

Weerkundige Waarnemingen op 10 Maart 1863. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	Barometer in: Meesteeke en verschil.	WIND. richting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
[illegible]	—	Z.W.	veel wind.	—	—	—
[illegible]	+ 4. 8	O.t.N.	3	+ 1. 9	—	—
[illegible]	+ 2. 4	O.N.O.	1	+ 3. 5	—	—
[illegible]	—	W.N.W.	—	—	bewolkt.	—
[illegible]	+ 1. 1	N.N.O.	3	+ 4. 2	—	—
[illegible]	749. 5	N.N.O.	3	+ 1. 4	—	—
[illegible]	+ 2. 5	O.	—	+ 3. 3	mistig.	stil.
[illegible]	—	—	—	—	—	—
[illegible]	+ 4. 8	Z.W.	5	+ 6. 0	schoon.	stil.
[illegible]	+ 2. 4	W.	5	+ 2. 5	bewolkt.	—
[illegible]	0. 0	W.	15	+ 4. 6	—	onstuimig.

Grootste verschil in Nederland G 4. 8 M; generaal idem Hv 4. 8 B.

Scheepstijdingen.

[illegible] *Vertr.* 9 mrt. *Haydecoper*, Blok, Hellevoetsluis (O.—W.)

[illegible] *Aangek.* [illegible] *Annie*, Johnson, Ipswich
[illegible] (st.), Liverpool
[illegible], Schmidt, Stettin
[illegible] *Peter*, Ellebye, Dantzig
[illegible], Lange, Hamburg
Vertrokken.
[illegible], Brouwer, Venetië
[illegible], v. Noord, Gibraltar
[illegible], Drent, Belfast
[illegible], Osborne, Nuwe,
[illegible] *Lee*, Brown, d.°
[illegible], Garwood, Ipswich
[illegible], Kuhlmann, Brouwershaven
(N.N.O.—N.O.)

[illegible] *Vertrokken* [illegible] (s), Londen
Batavier (st.), d.°
[illegible] *Jacoba*, Wielema, Dublin
Three Brothers, Gilbert, Rochester
John & Isabella, Young, Newcastle
Deborah, Evans, d.°
[illegible], Hansen, d.°
Alberdina, Boerhave, Windau
Willemina, Puister, avontuur
Aangekomen.
[illegible], Buschen, Nyekjöbing
(O. t. Z.—O.)

[illegible] (NW.—O.) *Vertr.* [illegible] *Fame*, Barness, Newcastle
[illegible], Story, Sunderl.
Corsair, Chapman, Hartlepool
[illegible] (st.), Hull
[illegible], Bossinga, avontuur
Aangekomen.
[illegible], Jessup, Taganrog
Vertrokken
[illegible] (s), Koningsbergen
[illegible]
[illegible] *Charlotte*, [illegible]
[illegible] *Vertr.* [illegible], Glasgow
[illegible], Balk, [illegible]
[illegible] *Catharina Elisabeth*, [illegible]

Vlissingen *Aangek.* 9 maart *Copernicus*, Voss, Smirna
Vertrokken.
3 *Quinten Metsys*, Claeys, Havana

—o—

Overland-Mail.

Batavia *Aangekomen*
15 jan. *Tasmania*, Jonker, Amsterdam
16 *Dosina*, Grivel, Melbourne
19 *Java Packet*, Hellingman, Amst.
Australië, Jochems, d.°
23 *Maria Elise*, Schut, d.°
Vereeniging, de Jongh, Qarust
25 *Annie Bowen* (Amerik.), Singapore
Vertrokken.
15 *Jacoba & Christina*, Jaski, Nederland
Geertje & Maria, Flens, Akyab
Helenslee (Eng.), (v. Shanghai) Londen
Medea, Lourens, Soerab.
Diligence, Smit, Probol.
16 *Alexander*, Dekker, Sumanap
18 *Ouderkerk a/d. Amstel*, Swart, Probolingo
21 Z. M. st. *Medusa*, k. Casembroot, Japan
23 *Noord-Brabant*, Bok, Akyab
25 Z. M. st. *Pallas*, k. v. Gogh, Nederland
Migrator, Cowan, Californië
Boni, Möller, Soerabaija
27 *Anthony van Hoboken*, Hazewinkel, d.°
Remigius Adolphus, Browning, d.°
28 *Johann Lange*, Lamke, Nederland
Doelwijk, Hoefman, d.°
Eclipse, Agren, d.°
26 *Antilope*, Torstrom, Akyab
29 *Eleonore*, Brockman, Melbourne

Samarang *Aangek.*
9 jan. *Travancore*, Johnston, Macasser
Vertrokken.
9 *Odin*, Wiekman, Nederl.

Soerabaija *Aangek.*
10 jan. *Christina*, Renesse, Batavia
[illegible] *Mattier*, Williams, Glasgow
[illegible] *August*, [illegible], Samarang
[illegible]
[illegible], Bielendorf, Singapore
12 *Robert Mills*, Barker, Nederland
14 *Erasmus*, v. Heiningen, Singapore
16 *Hollands Trouw*, Keuker, Rangoon
Clio, Wijnmalen, Nederl.
S. van Heel, Dietz, Pasoeroean
17 *Jenny Oswald*, Gascoigne, Sydney
18 *Baron v. Heemstra*, Nepperus, Pasoeroean
19 *Koning Willem II*, v. Eyk Menkman, d.°
21 *Billiton*, ten Zeldam, Ganswijk, Padang
Admiraal de Ruyter, Möllinger, Nederland
Aeolus, Rosini, d.°

Cheribon *Aangekomen*
20 jan. *Jacob*, Dreuth, Batavia
Vertrokken.
21 *D. F. Weber Sr.*, Leese, Nederl. via Samarang

Pekalongan *Aangek.*
16 jan. *Hendrika*, v. Aalborg, Tegal
19 *Tegal*, Göbel, Batavia (vertr. 20 n. Soerab.)
Vertrokken.
17 *Java*, Maan, Samarang
19 *Constantia*, Overgaauw, Rotterdam

Pasoeroean *Aangek.*
3 jan. *Maria Veronica*, [illegible], Batavia
5 *Johannes Antonius*, v. d. Straten, Soerabaija
14 *J. M. Kemper*, Salm, d.°
Vertrokken.
7 *Willem Hendrik*, Bekkering, Nederland
8 *Koophandel*, Swarts, d.°
9 *Henricus Gerardus*, v. d. Zee, d.°
10 *Holland*, Ashworth, d.°
Dominion, Lennon, d.° (via Soerabaija)
12 *Koophandel*, Mooi, d.°
13 *Aeolia*, Greefkes, d.°
14 *Louise Meijer*, Holtgreve, d.°
17 *Julie Claire*, van Oosteroom, d.°
18 *Koning Willem III*, de Jong, d.°

Probolingo *Aangek.*
7 jan. *Catharina Maria*, Gotstein, Soerabaija
Vertrokken.
Vrede, ter Bruggen, d.°

Panarockan *Aangek.*
25 dec. *Amsterdam*, Poestkoke, Soerabaija
8 jan. *Prins van Oranje*, Hessing, Besoekie

Besoekie *Aangek.*
31 dec. *Rotterdam*, Poort, Soerabaija
[illegible] jan. *Prins van Oranje*, Hessing, Sumanap

Banjoewangie *Aang.*
2 jan. *Argonaut*, Donema, Amsterdam (vertr. 6 n. Dosima)
Vertrokken.
5 *Johanna Maria*, Dam, Akyab
7 *Graaf Dirk III*, Rotgans, d.°
8 *Susanna Johanna*, Peters, Rotterdam
9 *Arnesen*, Kuhlken, d.°
10 *Graafstroom*, de Boer, d.°
Jodo, v. Rossen, d.°
11 *Nederland en Oranje*, Rosier, Amsterdam
Passaroeang, Strootman, dito
12 *Celebes*, Reuvekamp, Gille, Nederland
E. von Beaulieu, Fesenfeldt, d.°
Theodora Mechtelda, v. d. Wijk, Tjilatjap
Lammina Elisabeth, Gersen, Rotterdam
13 *Cleopatra*, Daamberg, Falmouth
Eugenie, Bargman, Rott.
Baron van Pallandt v. Rosendaal, Hoogenstraten, Nederland

Sumanap *Aangek.*
13 jan. *Abel Tasman*, Rijken, Batavia

Tjilatjap *Aangek.*
6 jan. *Jan van Brakel*, Visser, Samarang

Macassar *Aangek.*
[illegible] *Wilhelmina*, Wierema, Rotterdam (102 dagen reis)

Alicante *Aangek.*
3 maart *Catharina*, Bakker, Clyde

Newry *Aangekomen*
6 mrt. *Dankbaarheid*, Kool, Hamburg

Liverpool *Aangek.*
7 maart *Westerkwartier*, Dijk, Rio-Grande
Eltje, Mooi, Sevilla
Uitgeklaard.
7 *Wendelina*, Mulder, Riga

Cardiff *Aangekomen*
7 mrt. *Maria*, Jongebloed, Londen

Ilfracombe *Binneng.*
7 maart *Julia*, Lyon, Cardiff n. Rotterd.

Bristol *Aangekomen*
8 mrt. *Bellamy*, v. Driesten, Groningen

Port Talbot *Aangek.*
8 mrt. *Lubbegina*, de Jonge, Groningen

Aberdeen *Binneng.*
7 maart *Laura Roberta*, [illegible]
[illegible] *Eeglots*, de Jonge, [illegible]

[illegible] Rio-Janeiro
Lambertus, Poelman, Cette n. Hamburg
8 *Mayfield*, Johnson, (v. Buce) Schiedam

Bij **Goudstaart** *Aang.*
4 mrt. *Cornelia*, Nieboer, Figueira n. Bergen

Torbay *Binneng.*
6 mrt. *Anna Cath. Wilh.*, Grilk, Antwerpen n. Bordeaux

Pentewan *Vertr.*
7 mrt. *Index*, Long, Dordt
Harald, Chester, d.°

Par *Aangekomen*
6 maart *Geertje Elisabeth*, v. d. Borg, Plymouth
Vertrokken.
7 *Clifton*, Kirton, Dordt

Queenstown *Gepass.*
8 m. *Jonge Eduard*, Sikkens, Surinam n. Amsterd. (met loods aan boord)
Ter reede.
8 *Jacob Synes*, Schut, Amsterd. n. Oporto

Deal *Aangekomen*
8 maart *Maassluis*, Post, Rott. n. Melbourne
Sliedrecht, Feenstra, Amst. n. Samarang
Josephine, Hofker, dito n. Suriname
9 *von der Heydt*, Köpcke, dito n. Havana
Mentor, Schuring, dito n. Quimper
Alida Pronk, Walvius, Shields n. Venetië

Bij **Deal** *Aangekomen*
7 mrt. *Catharina Hermanna*, Visser, Hamburg naar Monte-Video

Bij **Broadstairs** *Aang.*
7 maart *Maria Catharina*, de Bos, Amst. n. Glasgow

Shoreham *Aangek.*
8 maart *Gazelle*, Seagers, Rotterdam

Londen *Aangek.*
9 mrt. *Margaretha*, Potjewijd, Rio-Grande
Anna, Klein, Triëst
Elisabeth Geertruida, Jankengt, Groningen
Uitgeklaard.
6 *Agatha Eboliën*, Hoekstra, avontuur
Cathalina van Calker, Meijer, dito

Harwich *Binneng.*
8 mrt. *Jantje Tuinema*, Sikkens, Delfzijl n. Dublin
Vrouw Martha, Bol, Groning. n. Southampt.
Alida Folkerts, Mooi, dito n. Londen

Sunderland *Vertr.*
7 maart *Reliance*, Reed, Rott.
Ethiel, Hunter, dito
8 *Klaartje*, de Ruiter, d.°

Shields *Aangekomen*
7 mrt. *Gerhards Hendrika*, Glim, Amsterdam
Northumberland (s), d.°
Hillechiena, Hooghoudt, Rotterdam
Zes Gezusters, Rutgers, d.°
Jacoba, de Hoop, d.°
Gezusien, Koster, Dordt
Jonge Pieter, Smit, Schiedam

Zeeland? *Zeelust*, Star, Delfzijl
Eendragt, KokHouwink, Harlingen
Argo, Koster, d.°
Benvoirlich, Jenkins, Rotterdam
Perseverance, Dyble, d.°
Christina, Oltmans, Woodbridge
Vertrokken.
7 *Joseph & Elisab.*, Dordt
8 *Charles*, Schiedam
Mars, Rotterdam
Advena, dito

Newcastle *In lading*
6 maart *Cornelia Jacoba*, v. d. Meer, Oporto
Aaltje, Hoedemaker, Stettin
Twee Lingen, Sap, Elseneur

Glasgow *Aangekomen*
5 mrt. *Dina Adriana*, Kwist, Bilbao
Vertrokken.
6 *Theodor Richard*, M'Kechnie, Batavia

Lamlash *Aangek.*
3 mrt. *Equator*, Huisman, Ayr n. Cette

Leith *Aangekomen*
7 mrt. *Jantje Goosens*, Leisler, Amsterdam

Antwerpen *Vertr.*
9 maart *Gruno*, Kluender, Rio-Janeiro
Harmonie, de Jong, Fernambuck
Gristina, Sprik, Koningsbergen
Martha, Postema, Dantzig
Bertold Herman, Rasker, Kopenhagen

Emden *Vertrokken*
5 maart *Ida Berendina*, op 't Holt, avontuur

Hamburg *Vertr.*
8 mrt. *Wobbeta*, de Buhr, Holland

Glückstadt *Vertr.*
7 mrt. *Catharina*, de Weerd, Engeland

Stettin *Vertrokken*
6 mrt. *Elwine Friederike*, Uecker, Amsterdam
Hamburg (st.), d.°
7 *Dorothea*, Schakow, Rott.

Swinemünde *Vertr.*
7 mrt. *Hermann*, Last, Rott.
Carl, Hagenberg, d.°

Stralsund *Vertr.*
4 mrt. *Otto*, Ruchel, Holland

Memel *Vertrokken*
5 maart *Tweelingen*, Schoemaker, Noordzee

Holbeck *Uitgekl.*
4/6 mrt. *Cornelia*, Bugge, Holland

Kopenhagen *Aangek.*
6 mrt. *Drie Gebroeders*, Kanning, Dantzig
8 *Willem I* (st.), Stettin n. Amsterdam

Elseneur *Gepass.*
7 mrt. *Fenna Hendrika*, Pott, Dantzig n. Drontheim

Fredrikshavn *Aang.*
4 mrt. *Otto*, Faber, Dokkum n. Aarhuus
Vertrokken.
4 *Anna Jonker*, (v. Dantzig) Leith
Alyda Antonia, Visser, (v. dito) dito

—o—

8 *Engelina Petronella*, Nagel, Dordrecht
Twee Gebroeders, [illegible]
Alberta Hellinga, [illegible]
[illegible], de Vries, Schiedam

Rotterdam 10 mrt. Volgens telegram van Reval is het schip *Johannes*, kapit. [illegible], van daar naar de [illegible] gestrand.

Amsterdam 10 mrt. Volgens brief van kapit. D. Crap Hellingman, voerende het schip *Java Packet*, in 80 dagen van hier te Batavia aangekomen, volleed het schip in alle opzigten uitmuntend, en waren passagiers en de equipage allen wel.

— Volgens brief van kpt. G. Diepering, voerende het schip *India Packet*, van hier naar Batavia, dd. Duins 7 dezer, was hij dien dag aldaar wegens tegenwind en harde storm uit W.N.W. ten anker gekomen, na reeds den vorigen dag voorbij Dungeness geweest te zijn.

St. Mawes (Scilly) 8 maart. Het Ned. schip *Jacoba Johanna*, kapit. de Groot, van Minatitlan komende, is met verlies van verschansingen, zeilen en andere schade alhier binnengeloopen.

Batavia 27 jan. Het schip *Johanna Elisabeth*, k. Burhoven Junius, v. Soerabaija met eene volle lading naar Nederland bestemd, is den 16 dezer te Soerabaija lek uit zee teruggekomen.

—o—

9 maart. De wind te Falmouth stil en te Deal W. N. W.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
9 maart *Concordia*, Ubben, [illegible]
Lizzy, Russell, Goole
Elisabeth, Stefford, Berdiansk
Zeer, Mall, Londen
Zugmer, Aebb, avontuur

—o—

Amsterdam *Vertr.*
9 maart *Texel*, Hubert, New-York

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 11 mrt.: 1ste getijde 7 ure 13 min.; 2de getijde 7 ure 37 min.

Keulen. Rijnhoogte 9 maart 6 v. 2 d. Rijnl. (gewassen 1 d.)

Soerabaija 21 januarij. Sedert den 22sten december heeft op de kust van Besoekie een buitengewoon hevige noordwestelijke wind gewaaid, die nu en dan tot storm oversloeg.

Nabij Panarockan werden 2 inlandsche vaartuigen door dien storm op strand geslagen en gingen met de lading verloren.

Op de reede van Besoekie hadden de Ned. schepen *Rotterdam*, *Prins van Oranje* en *Burgemeester Hoffman* gedurende 8 dagen hevige stormwinden door te staan, waardoor zij, ofschoon voor twee ankers liggende, dagelijks al meer en meer naar het strand werden gedreven.

Den 28sten december was het schip *Burgemeester Hoffman*, kapt. de Wit, nog slechts eene kabellengte van ondiep water van de klippen verwijderd. Door middel van de telegraaf werd hulp gevraagd van Soerabaija, waarop Zr. Ms. stoomschip *Etna*, kommandant van Trojen, naar Besoekie stoomde, en aan de goede maatregelen, door dezen genomen, is het te danken, dat de *Burgemeester Hoffman* niet gestrand, maar weder in diep water gebragt is. Het schip had eene lading in van 9000 pic. koffij en ruim 5000 pic. suiker, en stootte op 2¾ vadem water een oogenblik voor dat de stoomboot het op sleeptouw had.

De *Burgemeester Hoffman* is 12 dezer alhier geretourneerd om nagezien te worden.

Cargalijsten.

Rotterdam.

NEW-YORK, Johann Martin, G. Redmann. — 5 v. Petroleum, Merrem en Co.; 55 okah. Talk, 77 pakk. en 60 tiersj. Koopm., A. Strath en Co.; 100 v Reuzel en 250 k. Extract van Verwhout, A. C. Enser en Co.; 15 k. Vleesch, 106 v. Reuzel, 4 v. Asch, 9 v. Kid, 3 okah. Tabakstelen en 65 v. Koopm., C. Hemmann en Co.; 30 tiersj. Reuzel, Erven Wed. J. v. Nelle en Co.; 2 vtjs. dito en 1 vtj. Vleesch, Thormann en Co.; 40 k. Talk, v. d. Ken en v. Schelle; 21 v. Asch, A. Ellerman; 15 v. dito, F. A. Voigt en Co.; 300 v. Meel, B. en W. Bouwman; 300 k. Extract Verwhout, Seeuwen en Co.; 24 b. Koopm., Outshoorn en v. d. Heid; 40 k. Spek, v. Oordt, Bube en Co.; 20 tiersj. Reuzel, Landen en Co.; 5000 st. Duigen, Joh. de Kuyper en Zn.; 30 tiersj. Reuzel en 3 tiersj. Koopm., P. A. van Es en Co.; 70 v. Talk, Schmitz en Fassbender; 90, 228 v., 7 tiersj. 48, 25 okah. Talk, 100, 100, 100, 50 tiersj., 10, 8, 23 v. Reuzel, 60, 6, 6 k. Spek, 20, 20 v. Vleesch, 250 z. Klaverzaad, 50, 50 v. Petroleumolie, 10 bund. Walvischbaarden, 35, 9, 15 v. Potasch, 9000 st. Duigen, 107 okah. Tabakstelen, 13 v. Asch, 6 k. Koopm. en 100 tiersj. Reuzel, Order.

BREMEN, Aaltina Helena, J. Meijer. — 5500 st. Duigen, Moens en Kolff; 196 p. Gambier, F. A. Voigt en Co.

Amsterdam.

SANTOS, Rapid, L. G. Azberg. — [illegible] Koffij, Kregtlinger en Co.

SCHIEDAM 10 Maart.

Granen. Verkocht: Rogge, 145 ℔ Arch. *f* 232 6/w. Gerst, 132 ℔ N. Cours. *f* 198 6/w.; 127 ℔ Libau *f* 184 6/w.; 129 ℔ dito *f* 186 cont.

Moutwijn, per [illegible] vat zonder fust *f* 13.25
Jenever, „ „ „ „ „ 18.75.
Amst. Proef „ „ „ „ 20.—.
Alles [illegible]
Spoeling per Ketel........................ 1.80.

AMSTERDAM 10 Maart.

Ruwe *Suiker.* Afgedaan 1304 kr. Java n.° 18 fraai Stoom- tot *f* 38, zeilende per Freija; 600 kr. dito n.° 16 zeer fraai tot *f* 35½, zeilende per Robert Small, en 837 kr. Java n.° 18 fraai tot *f* 37½ van boord, binnen per Metis.

Rogge. Heden verk. op lev. Maart *f* 189; Mei *f* 191.

LONDEN 9 Maart.

Suiker met eenigen handel in Geraff. tot vorige prijzen; ord. lompen 45/6, goede brooden 46/. Voorraad van Suiker 54,108 ton. — *Koffij.* Plant. Ceylon vast; 2100 b. Jacmel bedong ll. Vrijdag zeilende 70/ — *Rijst* in een doen; goede Ballam 8/9. Voorraad 52,662 ton. — *Katoen* flaauw. — *IJzer.* Schotsch Giet- flaauw 53/6 met verkoopen. — *Lijnzaad* stil. — *Zwavel.* Goede à £ 6,5/. — *Oliën.* Lijn- in een doen 43/3, Oct./Dec. 46/6, Raap- flaauw 51/, Patent- 54/, Cocos- met goeden handel tot vaste prijzen. Cochin- 53/6. Ceylon- 51/ a 51/6, Palm- stil 38/ a 38/6; Terpentijn- flaauw, Fransche 95/6 a 96/, Amerik. 110/, Petroleum- lager op 1/5 a 1/7. — *Harst* stil 21/6 en 27. — *Talk* stil; loco 43/9, Maart 43/6 a 43/9, April/Junij 44/, Junij 44/6 a 44/9, Oct./Dec. 46/6 a 46/9. Voorraad 45,779 ton.

Graanmarkt. De aanvoer van Buitenl. soorten was vrij groot. Puike Engelsche Tarwe ging langzaam tot vorige prijzen van de hand; mindere soorten zeer flaauw. Buitenl. met weinig vraag. Amerik. Meel iets lager in prijzen. Gerst, Erwten en Boonen prijshoudend. Haver goede kwaliteit circa onveranderd, inf. iets lager. Lijn- en Raapzaad hoog in prijs. Inl. Klaverzaad vast. Buitenl. flaauw met grooten voorraad. De aanvoeren der vorige week bedragen 35,666 q., Gerst 28,201 q., Haver 22,898 q., Boonen 1752 q., Erwten 452 qrs., Meel 31,519 z. en 26,537 v.

Veemarkt. De aanvoer van het Vasteland was gedurende de afgeloopene week klein. Van Horenvee was er heden weinig ter markt en dientengevolge de stemming iets vaster. Van Schapen werden 16,570 stuks aangevoerd, puike soorten waren vast, mindere kwal. 2 d. lager. Kalveren, puike 2 d. hooger en Varkens in de puike soorten 2 d. lager. Men noteert: Ossen 3/8 a 5/. Schapen 3/10 a 6/. Kalveren 4/ a 5/10. Varkens 4/ a 5/.

MANCHESTER 2 Maart.

Manufacturen. Sedert ll. Zaturdag ging er iets meerder om, ten gevolge van de prijsverlaging, daar Katoen ¼ a 1 d. per ℔ en Geweven Goederen 3 a 6 d. per stuk lager zijn. Ook Garens zijn iets flaauwer. Daar verscheidene koopers in de gedachte verkeeren dat prijzen thans weder vooreerst het laagste punt bereikt hebben, is er meerdere lust om iets te doen. Voor Garens zijn er verscheidene kleine orders uit te voeren, vooral voor 40 'S mule Twist voor Indië. In Cloths voor de Indische markt ging ook nog al iets om, waardoor eene verdere prijsverlaging voorkomen is en de markt zelfs vast sluit.

ANTWERPEN 9 Maart.

Granen stil, vooral Tarwe; voor inl. Rogge werd per April *f* 7⅛ betaald. — *Oliezaden* stil en prijzen nom. — *Reuzel.* Amerik. *f* 23½ entr. — *Spek.* Dr. gez. Amer. short middl. fr. 80.

HAVRE 7 Maart.

Katoen. De verkoopen bedroegen gisteren in het geheel ca. 1400 b. Heden is de markt stil doch prijzen vaster; tot 3 ure werden 860 b. afgedaan in de verhouding van fr. 167½ a 170 voor bon ord. Tinnevelly loco en fr. 170 a 172½ voor dito op levering. — *Koffij.* Haiti Port au Prince fr. 89 entr.; Gonaives fr. 94½. — *Huiden.* R.-Gr. gez. Koe- fr. 52. — *Reuzel.* Amerik. fr. 49. — *Wol.* B.-A. en M.-V. vette fr. 1.25 a 2.80. — *Peper.* Malabar fr. 71½. — *Geelhout.* Fustic fr. 8.50.

AVIGNON 7 Maart.

Meekrap voortdurend stil, van Wortelen is bijna geen voorraad meer, gemalen veel voorhanden door algemeen boven de notering gehouden. Men noteert: Racin Rosé fr. 30 a 32, Palud fr. 36 a 38; Napels dito 18/m. fr. 37, dito dito 30/m. fr. 38½; gemalen Rosé fr. 41 a 43, dito Palud fr. 46 a 48.

HAMBURG 9 Maart.

Koffij. Heden werden omgezet 1500 b., waarvan 1000 b. Ceara tot 7 13/16 a 8¼ sch. — *Raapolie* per Mei 32.2 a 4, per Oct. 30 a 30.2.

NEW-YORK 24 Februarij.

Katoen vast, middl. 90 c. — *Koffij* hooger; Rio good first 33 c., Java 35½ a 36 c. — *Granen.* Tarwe gisteren met goede vraag, zijnde de prijzen sedert ons laatste berigt 6 a 8 c. hooger, puike kwaliteiten zeer schaarsch. Men noteert: Zomer 170 a 175 c., Winter roode en bonte 178 a 180 c., blanke 195 a 200 c. Meel 25 c. hooger, extra $ 7.75. Rogge meer gevraagd. Maïs 5 a 6 c. hooger en schaarsch, bonte 98 c. Gerst $ 1.50 a 1.67. Haver 70 a 77 c. Heden was de markt voor Tarwe en Maïs weder 2 c. hooger. — *Spek* en *Vleesch* vast in prijs. — *Reuzel.* Puike 12 a 12⅛ c. — *Talk* 13 a 13¼ c. — *Petroleum.* De uitvoer van dit artikel neemt belangrijk toe en het is te verwachten dat het gebruik van andere oliesoorten zoowel als van gaz daardoor meer en meer zal verdrongen worden. Gedurende het afgeloopen jaar bedroeg de uitvoer naar Europa bijna 11 millioen gallons, terwijl sedert 1 Januarij reeds ruim 4 millioen gallons verscheept zijn, men betaalde in de laatste week voor ruwe 22 a 23 c. en voor puike geraff. 38 a 40 c., extra kwal. 110 a 120 %, in blikken trommels 51 a 56 c. — *Klaverzaad* flaauw, prima 11½ a 12 c. — *Asschen.* Pot- en Paarl- vast. — *Rijst* flaauw met grooten voorraad. — *Wissel* op Londen 188, Amsterdam 64 a 67, Goud 72⅞.

(Per Overland-Mail.)

* BATAVIA 28 Januarij.

Aangaande INVOER-ARTIKELEN is weinig verandering te melden. Voor *Calicots* komt er een weinig vraag, ofschoon de hooge eischen der houders nog niet kunnen ingewilligd worden, en twijfelt men niet of de tweede hand zal spoedig moeten beginnen in te slaan.

In UITVOER-ARTIKELEN is voor het oogenblik weinig te ondernemen. *Suiker* in goede kwaliteiten is niet meer aan de markt; men noteert thans n.° 16 *f* 13¾, echter is dit alles infer. kwal. — *Koffij* zonder voorraad. — *Indigo* blijft onveranderd op *f* 4.30 voor prima soort, welke moeijelijk te bekomen is. — *Rijst*-prijzen blijven enorm hoog; gewone Carga werd met *f* 195 contant per koyang van 27 pic. zonder zakken betaald, hetgeen inderdaad een hoogen prijs te noemen is. Witte Batavia-soorten naar verhouding, ofschoon minder gezocht. — *Vrachten* zijn zeer gedrukt; een aantal disponibele schepen zoekt te vergeefs emplooi, daar het aan produkten mankeert. De Electra laadt te Soerabaija bij tot *f* 55.

BATAVIA 27 Januarij.

INVOER-ARTIKELEN. *Manufacturen.* Madapollams, ruwe en gebleekte genieten goede vraag tot de verlaagde prijzen, doch houders willen slechts tot eene verhooging verkoopen; Eng. stil. Shirtings. Holl. ruwe en gebleekte, houders zijn vast gestemd en willen niet tot de laatste prijsverlaging verkoopen; Eng. stil. Cambrics met meerdere vraag. Geweven goederen algemeen verlaten. Prints. Het jaargetijde waarin dit artikel meest gevraagd is, is nog niet daar. Gedrukte Jaconets met weinig vraag. Garen. Mule Twist met weinig handel door de hooge vraagprijzen. T. rood flaauw met grooten voorraad. Groen en oranje met geringen voorraad en weinig vraag. Naaigaren met veel vraag. Drills. Holl. tot verlaagde prijzen verkocht; Eng. hooger gehouden; Amerik. ontbreken; blaauwe weinig gevraagd. — *Metalen.* IJzer. Zweedsch met grooten voorraad moeijelijk te plaatsen; Eng. insgelijks met veel voorraad. Staal. De markt is overvoerd, verkoopen hadden plaats tot lage prijzen. Bladkoper en Spijkers met geringen handel. Zink nu en dan te plaatsen. Lood geheel met goeden voorraad, in blokken moeijelijk te plaatsen. Blik zonder vraag met veel voorraad. IJzeren Spijkers gesorteerd met eenige verkoopen. — *Kolen.* Eng. *f* 10 per ton om te Probolingo te leveren; Australische zonder omzet.

UITVOER-ARTIKELEN. *Arak* schaarsch op *f* 70. — *Koffij.* Java *f* 42 zonder voorraad; Padang nominaal. — *Cubeben* niet aangeboden. — *Nagelen* zonder voorraad in de eerste hand, laatste verkoop *f* 42. — *Gutta Percha* met goede vraag, zonder voorraad. — *Gom Damar* *f* 20. — *Huiden.* Koe- *f* 2.75 a *f* 3.75; Buffel- *f* 3 a *f* 4. — *Gom Elastiek* *f* 88 a *f* 90. — *Indigo.* Prima kwaliteit bedong te Samarang *f* 4.30. — *Foelie* *f* 45. — *Nootmuscaat* *f* 60 a *f* 65. — *Peper.* Zwarte Lampongs *f* 16, Bencoelen *f* 16½ a *f* 17, witte *f* 32. — *Rijst.* Prima *f* 200 a *f* 210, 2de kwaliteit *f* 180 a *f* 195, Cargo *f* 145 a *f* 170. — *Rotting.* Banjermassing *f* 12, Padang *f* 9. — *Sapanhout.* Manilla *f* 3½ entr., Bima *f* 3.50. — *Suiker* n.° 16 *f* 13.75 a *f* 15. — *Vrachten.* De Diligence bedong *f* 65 per last voor Suiker om te Probolingo te laden en de Triton *f* 60 voor Koffij en Suiker om op de kust te laden, beide naar Amsterdam. De Batavia, Scheveningen, Abel Tasman, Alexander, Decima, Sint Jan, Theodore en Machtilda varen op de kust. — *Wisselkoers* op Nederland *f* 101½, op Londen *f* 11.65.

SOERABAIJA 16 Januarij.

Koffij *f* 40 per pic. — *Rijst* 1ste soort witte *f* 270, 2de soort ord. *f* 234, 3de soort zwarte *f* 225 per koy.

SAMARANG 16 Januarij.

Koffij. Java gewone bereiding *f* 39½ per pic., en W.-Ind. dito *f* 41½ per pic., beide op levering geboden. — *Suiker* in kranj. n.° 16 *f* 14 per pic., oogst opgeruimd. — *Rijst.* Ord. wit *f* 240 a 260 per koy., Java Carga *f* 210 a 230 per koy. van 18 pic. zonder zakken, Carga vreemde soort *f* 165 a 200 per koy. naar kwal. — *Indigo* sup. kwal. *f* 4 30 per ℔.

COCHIN 31 Januarij.

Cocosolie. De markt onderging weinig verandering. De omzet was niet groot, maar de prijzen bleven vast op rs. 95½ a 96 in loco, en rs. 94 op levering. De berigten uit Engeland ontvangen, volgens welke de notering te Londen £ 54 was, zullen de markt wel weer vaster stemmen. De uitvoer sedert 1 Julij bedraagt 2687 ton naar Engeland en het Kanaal om order, en naar Frankrijk 475 ton. — *Koffij* met eenigen handel tot de verlaagde prijzen; 3000 cwt. Native Tellicherry bedongen rs. 31 per cwt. v. a. b. — *Vrachten* onveranderd. — *Wissel* op Bombay 16 d. zigt 1½ pct.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.25, 11.40, 3.25, 7.45.
„ „ alleen n. 's Hage: 10.30 's morg., 5.30 's namid., 9.45 's avonds.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.30, 7.40.
„ 's Hage n. Rott. 8.30, 10.41, 1.30, 4.13, 6.43, 8, 9.52.
Aankomst te Rott.: 9.15, 11,30, 2.15, 5, 7.30, 8.45, 10.40.

Vertrek van: **Rijn-Spoorweg.**
Rotterd.: 6.55, 9.50, 12.25, 2.10 (werkd.), 5.55, 9.15.
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30, 4.30 (werkd.), 6.35, 9.10.
Arnh. n. Utr.: 6.30, 9.37, 11.55, 1.— (werkd.), 5.55.
Utr. n. Rott: 6.10, 8.40, 11.40, 1.15, 5.35 (werkd.), 7.50.
Gouda n. Rott.: 7.30, 9.20, 12.44, 1.53, 6.27 (werkd.), 8.40.
Aank. te Rott.: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15, 7,05 (werkd.), 9.20.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rotterdam: 10.30 's morg. en 3.10 's namidd.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.40 's midd. en 5.35 's namidd.
„ Antw.: 7.50 's morg., 12.20 's mid., en 5.50 's namidd, de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHECOURANT

VAN

WOENSDAG 11 Maart 1863, N.º 60.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 10 Maart.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over het wetsontwerp tot regeling van het **middelbaar onderwijs.**

Art. 20 beschrijft den omvang van het onderwijs aan de Rijks landbouwschool of *scholen*. Die beide laatste woorden stelt de *Minister* voor te doen vervallen na het gisteren aangenomen amendement tot vestiging van slechts *ééne* Rijks landbouwschool. Nog worden door den Minister eenige aanvullingen in de vakken gebragt.

De heer *Begram* zou wel in verband met het aangenomen amendement op art. 19 een amendement willen voorstellen, om het onderwijs eene meer eenvoudige en meer practische rigting te geven, maar het is moeijelijk om dit in zoo korten tijd te doen. Doch daar nu toch de oprigting eener Rijks landbouwschool tot een ver verwijderd tijdstip is verschoven, namelijk als in de behoefte niet reeds op andere wijze is voorzien, wil hij het aan de Regering overlaten bij lateren maatregel van inwendig bestuur het programma van het onderwijs te geven. Hij stelt dus als amendement op dit artikel voor: „De vakken, waarin onderwijs aan de Rijks landbouwschool wordt gegeven, worden, wanneer aan de opening van zoodanige school behoefte blijkt te bestaan, bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen."

De heer *Storm van 's Gravesande* is ook van oordeel dat door de aanneming van 't amendement op art. 19 groote vereenvoudiging in het programma der leerstof moest komen. Hij gelooft ook niet, dat de boerenstand zoo zeer ontwikkeld is om zoodanig onderwijs te kunnen genieten. Spreker moet dus dit amendem. aannemen, want neemt hij art. 20 aan, dan sanctioneert hij dat hooge landbouw-onderwijs, dat hij afkeurt.

De heer *van Eck* komt tot eene geheel andere conclusie. Als toch het amendement wordt aangenomen, dan is het bezwaar van de beide vorige sprekers volstrekt niet uit den weg geruimd, want dan is de Regering niet alleen vrij dezelfde vakken te laten onderwijzen, maar er nog meerder vakken bij te voegen. Overigens schijnt het groote bezwaar tegen het onderwijs gelegen te zijn in de natuur- en scheikunde; maar wat is uitoefening van landbouw in wetenschappelijken zin, zonder kennis van natuur- en scheikunde. Het is zeer mogelijk dat het moeijelijk zijn zal de landbouwers te overtuigen dat die wetenschappen nuttig voor hen zijn, maar dat moet niet beletten dat voor hen, die er wel nut in zien, de gelegenheid tot vorming open is. Ten slotte is de wijze die het amendement voorstelt in strijd met de economie der wet, die niet wil regeling bij *besluit*, maar inrigting door *de wet*, van het middelbaar even als van het lager onderwijs.

De heer *Hugenholtz* bestrijdt de meening van den heer Storm van 's Gravesande, welke duidde op den lagen ontwikkelingstrap waarop onze landbouwende stand zou staan. Hij wijst integendeel op de werking der Maatschappijen van landbouw, waarin gedachtenwisseling over allerlei onderwerpen en verbeteringen worden gehouden. De landbouw in Friesland staat op een geheel anderen en veel hoogeren trap dan sommige sprekers gisteren en heden in hun oordeel over den algemeenen toestand van den landbouw wel meenden. Hij is van oordeel dat schei- en natuurkunde voorzeker tot het onderwijs van den landbouw behooren.

De heer *Storm van 's Gravesande* zegt dat hij niet gesproken heeft over den lagen trap waarop onze landbouwstand zou staan. Hij heeft alleen gewezen op den weinigen lust die er bij den landbouwenden stand bestaat tot wetenschappelijke opleiding of het invoeren van verbeteringen. De boeren zijn een koppig ras. Nu is gisteren het amendement aangenomen, omdat men de hoogere landbouwschool niet wilde. Als men nu art. 20 aanneemt, dan bevestigt men die hoogere landbouwschool. Daarom is hij voor het amendement. De heer van Eck zegt nu wel: dan kan de Minister toch hetzelfde of meer nog laten onderwijzen, als dat amendement aangenomen zal zijn. Ja, zegt spreker, dat kan hij, maar met het oog op de discussie die de aanneming van het amendement vooraf ging, zal geen Minister dat doen.

De heer *Begram* merkt op dat de heer van Eck beweerd heeft, dat het amendement in strijd is met het beginsel van regeling bij de wet. Hij spreekt het tegen dat zijn amendement strijdig zou zijn met de economie van de wet. En de Regering kan dat bezwaar ook niet deelen, want in art. 22 is hetzelfde beginsel aangenomen.

Naar aanleiding van het gezegde van den heer Hugenholtz, die ontkende dat de landbouw op een lagen trap zou staan, moet spr. zeggen dat dit practisch niet, maar wetenschappelijk wel het geval is. Doch ook hierin komt verandering. De wetenschappelijke bespreking van landbouwkundige onderwerpen heeft niet alleen in Friesland, maar ook in Zuid-Holland plaats. Landbouwwerktuigen worden onderzocht en aanbevolen, als zij goed zijn; er wordt veel geld tot aanmoediging besteed, maar hij vreest dat, als er een landbouwonderwijs in 't leven wordt geroepen op de wijze als in dit artikel wordt voorgesteld, dan de smaak voor landbouwkennis meer en meer zal afnemen. Hij gelooft dat de bedoeling gisteren wel degelijk is geweest om den wensch naar vereenvoudiging in het landbouw-onderwijs uit te drukken. Ten einde echter aan het bezwaar van den heer van Eck te gemoet te komen, verandert hij de woorden „maatregel van algemeen bestuur" in deze: *door de wet*.

De heer *Godefroi* kan zich niet vereenigen met het amendement. Zoo hij gisteren voor het amendement op art. 19 stemde, was dit omdat hij vreesde eene luxe van landbouwscholen, die boven de behoefte zouden worden opgerigt. Dit was de eenige reden. En wanneer de heer Begram wenschte vereenvoudiging van het landbouw-onderwijs, dan had hij een vereenvoudigd artikel 20 kunnen geven. Nog kon hij uitstel vragen voor de behandeling van het artikel. Want ook nu na de wijziging keurde spr. het amendement af, om aan eene speciale wet de vaststelling van een programma van onderwijs over te laten. Hij is het eens met den heer van Eck, dat zoo iets is in strijd met de economie der wet. Bovendien vervalt de vrees voor de groote uitbreiding van het landbouwkundig onderwijs door art. 38, volgens hetwelk de bijwoning van alle lessen niet verpligtend wordt gesteld.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* zegt dat straks de woorden zijn gesproken, dat de boeren zijn een koppig ras en weinig tot verbeteringen geneigd. Welnu, de Minister kent geene betere aanbeveling dan deze tot de inrigting van een grondig onderwijs. En hier komt hij als van zelf terug op de rede, gisteren door den heer Begram gehouden. Hij noemt die rede eene oorlogsverklaring tegen de studie en tegen de wetenschap van den landbouw. Maar het amendement van gisteren was dit niet, en daarom zeide de Minister dan ook reeds gisteren dat het was eene *protestatio actui contraria*. Wat toch doet het amendement? Het neemt alleen eene Rijks landbouwschool weg, terwijl het tweede deel van het amendement geheel overeenkomt met hetzelfde beginsel als in art. 2 is opgenomen, en waarop rust nu het tegenwoordig amendement? Spreker zeide op den *geest* van zijn amendement van gisteren, maar dat is de geest van dien spreker die door anderen weersproken is.

De Minister vraagt het zich af: of men in deze Vergadering van de eersten uit den lande de gelegenheid zou willen sluiten tot wetenschappelijke beoefening van den landbouw? Dat is niet denkbaar. Nu zeide de heer van 's Gravesande wel dat de overtuiging van het nut van 't landbouwonderwijs nog eerst moet doordringen bij dat „koppig ras der boeren," zoo als hij het noemde. Maar hoe kan dat plaats hebben als men de gelegenheid daartoe afsnijdt? De Minister weet zeer goed dat dit onderwijs niet dadelijk vruchten zal afwerpen. Dat zal langzaam gedijen; maar al beleven wij den heilzamen invloed niet van de uitkomsten der wetenschappelijke ontwikkeling van den landbouw, onze kinderen zullen het dan beleven, tot heil der algemeene welvaart zien strekken. De Min. heeft niet kunnen vooronderstellen dat eenig beschaafd man hier zou worden teruggehouden door wat men genoemd heeft „de boerenvrees" tegen de wetenschap.

De heer Begram voerde aan, dat gisteren zou zijn uitgemaakt dat het onderwijs aan de Rijks landbouwschool tot een ver verwijderd tijdstip is verschoven. De Minister ontkent het, dat zoo iets zou zijn uitgemaakt. Er is uitgemaakt dat er *ééne* Rijks landbouwschool zal zijn, indien in de behoefte niet op andere wijze wordt voorzien. Welnu, dat zal worden beoordeeld. Dat is de beslissing en meer niet; en nu moet men niet heden defigureren wat gisteren is beslist. Er is meer: de behoefte zal zelfs zeer spoedig blijken en zeker geenszins tot een ver verwijderd tijdstip worden verschoven. Dit moge gelegen hebben in de gisteren gehouden rede van den heer Begram, maar 't ligt niet in de bedoeling van het Gouvernement. Wat nu het tegenwoordig amendement zelf betreft, het zegt dat het programma van onderwijs zal geregeld worden bij de wet, maar dan heeft art. 19 geen zin. Wanneer de wet, zoo als in art. 19, spreekt van eene landbouwschool, dan moet zij ook zeggen wat die school zijn zal. Ten andere wordt het verband verbroken met het systeem van de acten van bekwaamheid. Het gisteren aangenomen amendement wijkt niet af van de gedachte van 't Gouvernement. Het beperkt alleen zijne voortvarendheid. Bij dat amendement kan de Minister zich nederleggen; het amendement op art. 20 is ten eenenmale onaannemelijk.

De heer *Storm van 's Gravesande* verdedigt nader zijne meening tegen de wenschelijkheid van een meer uitgebreid landbouw-onderwijs.

De heer *Begram* trekt zijn amendement in, omdat hij het niet wil hebben beschouwd als eene oorlogsverklaring tegen de wetenschap, maar stelt als motie voor om art. 20 aan te houden tot morgen, om dan eene andere redactie te beproeven.

De heer *van Heukelom* merkt op dat, wanneer iemand, die zich noemt eene specialiteit en met zoodanig oog de wet beschouwt, iets anders wil dan daarin geschreven staat, hij ook in staat moet zijn zijne denkbeelden in een artikel te formuleren. En dat heeft de geachte spreker niet gedaan.

De heer *van Diggelen* kan zich ook met de motie niet vereenigen. Waar zou het heen met de langdurige discussien, wanneer telkens artikelen werden uitgesteld. Bovendien heeft hij gisteren voor het amendement gestemd, om niet eene al te groote weelde in het getal scholen te verkrijgen, maar niet wegens het programma van onderwijs.

De heer *van Goltstein* merkt op, dat de verdaging van dit artikel geen aanleiding tot moeijelijkheden kan geven, maar zeer wenschelijk is, omdat er twijfel bestaat over den geest van het amendement van gisteren. Hij zelf zag daarin een doel tot vereenvoudiging van het landbouwkundig onderwijs. En daarom is het zaak dat er een programma worde gegeven, tegenover dat der Regering, wat onder het vereenvoudigd onderwijs wordt verstaan. En dan kan de Kamer eene keuze doen.

De heer *van Heukelom* zegt, dat het waar is, dat in art. 20 het karakter van het landbouw-onderwijs is opgesloten. Maar het is ook waar, dat wij kunnen oordeelen over dat programma, want wij hebben het voor ons, en de heer Begram legt ons nu geen ander voor. Wij zullen dus morgen van den beginne af aan er weder over moeten discussieren.

De heer *Begram* ontkent, tegenover het beweren van den heer van Heukelom, dat hij zich voor eene specialiteit heeft uitgegeven. Dat is niet het geval. Overigens kan de behandeling der wet voortgezet worden; alleen het artikel wordt aangehouden tot morgen, wanneer hij zijn amendement zal voordragen.

De motie wordt in stemming gebragt; 32 leden verklaren zich er voor en 32 tegen, zoodat de stemmen *staken* en dus van zelve de beslissing tot morgen wordt uitgesteld. Art. 21 wordt nu, als in verband tot art. 20, eveneens aangehouden.

De artikelen 22, 23 en 24 worden aangenomen. Op art. 25 is door den heer *van Eck* als amendement voorgesteld, om ook voor het onderwijs in de gymnastie eene akte van bekwaamheid voor te schrijven. Dat denkbeeld wordt ondersteund door de heeren *Nolthenius, Heemskerk Az.* en *van Nispen*, terwijl *de Minister* in dit geval, waar de hoofdonderwijzer de keuze heeft, het minder noodig acht.

Het amendement wordt aangenomen met 39 tegen 25 stemmen.

Achtervolgens worden nu *aangenomen*: art. 26 (vereischten voor den leeraar aan eene hoogere burgerschool met 3jarigen cursus); art. 27 (idem met 5jarigen cursus); art. 28 (benoeming van directeuren en leeraren aan 's Rijks hoogere burger- en landbouwschool); art. 29 (wijze van benoeming der directeuren en leeraren aan de gemeentescholen); artt. 30, 31, 32, 33, 34, 35 (allen betrekking hebbende tot hun werkkring, diensttijd, pensionering enz.); art. 36 (welke kosten der gemeente-burgerscholen door de gemeente te dragen zijn); art. 37 (bijdragen der leerlingen). Al. 1 van dat art. luidt:

„Ter tegemoetkoming in de kosten der scholen kan eene bijdrage van iederen leerling gevorderd worden."

Hierop is door den heer *Groen van Prinsterer* als amend. voorgesteld de volgende lezing: „Ter tegemoetkoming in de kosten wordt eene bijdrage van iederen leerling gevorderd.

„Aan minvermogenden kan van deze bijdrage vrijstelling worden verleend."

Bij de toelichting van zijn amendement zegt de heer *Groen*, dat het strekt om de facultatieve bepaling van de heffing der schoolgelden imperatief te maken. Vooral waar het de hoogere burgerscholen geldt, uitsluitend door jongelieden uit den meer gegoeden stand te bezoeken, moest de wet, naar spr. meende, er geen voet toe geven dat de kosten van het onderwijs voor een groot deel wierden betaald door hen die daarbij geenerlei regtstreeksch belang hebben. Spreker treedt in ontwikkeling omtrent de nadeelige werking van het kosteloos onderwijs bij de lagere scholen, op het bijzonder onderwijs, en dat is voor hem eene reden om zich in deze wet ook daartegen te verklaren.

De heer *van Bosse* vraagt den Minister of hij het artikel dus moet verstaan, dat een uniform schoolgeld op alle scholen zal worden geheven, dan wel of het 's Ministers meening is dat naar plaatselijke omstandigheden de eene gemeente een maximum zal kunnen voorstellen, doch eene andere tot een lager cijfer zal kunnen afdalen. Spreker meent dat dit laatste het geval is, maar dan vraagt hij of het *maximum* van ƒ 60 niet op ƒ 100 moet worden gebragt. Spr. vreest dat door het artikel, gelijk het thans wordt voorgesteld, alle particuliere krachten zullen worden afgeschrikt.

De heer *de Meester* is van oordeel dat het amendem. Groen van Prinsterer de vrijheid der gemeenten belemmert. Het gevolg toch der aanneming zou zijn dat iedere gemeente, hoe rijk ook, spreker wijst op Kampen, gedwongen wordt gelden te heffen. Zal het nu geen dwang zijn aan zoodanige gemeenten den band op te leggen om schoolgelden te vorderen? Ook de 2de alinea acht spreker overbodig, omdat bij de vaststelling der verordening op het heffen van schoolgelden, minvermogenden kunnen worden vrijgesteld.

De heer *Dumbar* heeft mede bezwaar tegen het amendement, omdat daardoor een dwang wordt gelegd op de gemeentebesturen, in strijd met de Grondwet, die de regeling van de huishouding der gemeenten overlaat aan den Gemeenteraad. En dit klemt te meer, omdat het hier geldt eene belasting op te leggen aan allen. Hij is voor de facultatieve bijdrage, zoo als in het ontwerp wordt voorgesteld.

De heer *van Voorthuyzen* heeft hetzelfde bezwaar, de belemmering van de vrijheid der gemeenten. Dit houdt hem terug het amendement goed te keuren. De Gemeenteraad toch is het best bevoegd om over deze aangelegenheid te oordeelen. Zelfs de bepaling in het artikel der Regering acht hij in strijd met de vrijheid der gemeentebesturen.

De heer *Cool* is tegen de uniformiteit van het bedrag der schoolgelden, omdat de waarde van het geld op onderscheidene plaatsen veel verschilt. Wat voor Amsterdam of Rotterdam een billijk bedrag zou zijn, is voor plattelands-gemeenten veel te hoog. Dit brengt hem tot de opmerking, dat hij het bejammert dat door deze wet geene eigenlijk gezegde handelsscholen worden opgerigt. Ons Land is door landbouw en industrie niet groot geworden. Door het elementair onderwijs in de beginselen van handelswetgeving vreest hij dat de gevestigde handelsscholen nadeel zullen lijden, omdat het gering bedrag der schoolgelden op de hoogere burgerschool de leerlingen daarheen zal brengen, zonder dat zij eigenlijk op eene handelsschool zijn. Hij stelt dus ook voor om de geheele bepaling nopens het schoolgeld weg te laten, vermits al. 3 de bepaling van het schoolgeld aan den Gemeenteraad overlaat.

De heer *van Logchem* is ook tegen het amendement Groen van Prinsterer, als geheel in strijd met den geest der wet. De lagere burgerschool is voor den handwerkstand. Dit moet aangemoedigd worden door zooveel mogelijk kosteloos onderwijs te geven. De heer Groen wil nu wel geven de bevoegdheid tot vrijstelling aan *minvermogenden*, maar de ambachtsstand kan nog niet strikt minvermogend genoemd worden.

De heer *van Nispen* is voor het amendement. Kosteloos onderwijs zal het bijzonder onderwijs te gronde rigten. Bij het lager onderwijs geschiedt dat ook reeds. Er wordt eene toepassing aan de wet gegeven, die nadeelig is voor het bijzonder onderwijs, omdat er eene belasting wordt geheven van allen om het genot te hebben van kosteloos onderwijs te geven. Door sommige gemeentebesturen wordt eene oneerlijke toepassing van de wet gemaakt, en hij vreest dat het met dit artikel eveneens zal gaan.

De *Minister* komt op tegen het beweren, dat dit amendement een krachtige steun zou wezen tegen eene verkeerde uitlegging der wet op het lager onderwijs. Hij ziet dat niet in. De imperatieve bepaling zou ook in strijd zijn met de wet, want men bedenke dat ook de Gemeentewet zegt, dat belastingen *kunnen* worden geheven. De Gemeentewet laat niet toe, dat aan gemeentebesturen bevolen worde eene bepaalde belasting te heffen voor deze of gene zaak. Men bedenke ook dat deze scholen ten dienste van den grooten kring der burgers moeten geopend zijn, en dan mogen de bijdragen ook niet te hoog wezen. Hij toont aan dat het bedrag in art. 37 bepaald, in overeenstemming is met het bedrag in Frankrijk, België en Duitschland geheven, ja op sommige plaatsen in die Rijken nog daarboven gaat.

De heer *van Wintershoven* is het eens dat door den Staat een krachtigen stoot moet gegeven worden. Hij is daar zeer voor gestemd, maar vreest toch voor het Staats-monopolie in zake van onderwijs. Hij heeft gestemd tegen de wet op 't lager onderwijs en verheugt zich daar over, omdat men zien zal dat er in 't kort geen bijzonder onderwijs meer bestaan zal. De aanlokselen zijn te groot, van den kweekeling af tot den gepensioneerden Staatsonderwijzer toe, dan dat niet het bijzonder onderwijs zou verlaten worden. Dit vreest hij, niet van dezen Minister, maar van zijne opvolgers. Spr. is een vijand van alle monopolie, omdat hij een vriend van vrijheid is. De Min. zegt wel dat hij geen invloed kan uitoefenen op de gemeentebesturen, maar de Regering is toch bij magte om, als er blijkbaar een te gering schoolgeld wordt geheven, bij een besluit van den Gemeenteraad, dan het tarief te doen veranderen. Hij wijst er op hoe er in Maastricht eene inrigting is, waar allerlei stedelijke belasting wordt aangewend om eene school in stand te houden. Maar nog onbillijker zou het zijn, de burgerij te laten betalen ten einde eene bijzondere school te vernietigen. Hij wil geen kosteloos onderwijs ten behoeve van hen die het kunnen betalen.

De heer *Meylink* is het geheel met den vorigen spr. eens. Ook hij is niet gerustgesteld door de rede van den Minister. Integendeel. De Minister zeide dat hij er *niets* tegen kan doen als de gemeentebesturen het willen doen. Maar wie moet hier beslissen? De gemeentewet of de Grondwet? En dan is het antwoord: *de Grondwet*, en deze wil vrijheid voor het bijzonder onderwijs, en die wordt vernietigd door kosteloos of te laag gesteld openbaar onderwijs. Dat is ook het doel, dat sommige hoogere en lagere ambtenaren niet onduidelijk nu en dan uitgedrukt hebben. En dat nu is in strijd met de Grondwet, die geen Minister mag ter zijde stellen.

De heer *Cool* stelt als amendement voor om de tweede zinsnede te doen wegvallen.

De heer *de Meester* is ook een vijand van het monopolie van Staatsonderwijs, maar vraagt of dan niet veel meer te vreezen is het monopolie van secte-onderwijs, in strijd met art. 194 der Grondwet? Wel kan hij het amendement Cool ondersteunen, dat gegrond is op de vrijheid der gemeentebesturen.

De heer *Groen van Prinsterer* verdedigt nader zijn amendement tegen de bestrijding van den Minister en sommige leden.

De *Minister* betuigt dat het volstrekt zijn doel niet is om de vrijheid van onderwijs of van bijzonder onderwijs te belemmeren. Maar dat is ook zoo niet in de praktijk, want de vrije instellingen van onderwijs zijn toegenomen in getal, deugdelijkheid en invloed op de maatschappij. Hij herhaalt dat aan gemeentebesturen geenerlei oplegging van belastingen bevolen mag worden, en bovendien al kon dat geschieden, wie de wet ontduiken wil heft eene belasting, zoo gering, dat toch de bepaling illusoir wordt onder wettelijken schijn. De Grondwet komt zeer zeker allereerst in aanmerking, maar is het beroep op de Grondwet hier juist? Hij verwacht veel, zeer veel van het bijzonder onderwijs op elk gebied, maar de overheid mag haar pligt niet verzaken om te voorzien in het onderwijs.

De heer *Groen van Prinsterer* beroept zich nog op art. 33 van de onderwijswet. De *Minister* zegt, dat juist dat art. pleit tegen het amendement en voor het art. der wet. Art. 33 is ook *facultatief* ten aanzien van het schoolgeld.

Het amendement *Groen van Prinsterer* in stemming gebragt wordt *verworpen* met 43 tegen 19 stemmen.

Voor de heeren: Bots, van Asch van Wijk, van Wintershoven, Hoffman, Mijer, Lijcklama, van Foreest, Groen, van Lynden, van Kerkwijk, van Nispen, de Lom de Berg, van Heiden Reinestein, Meylink, Kerstens, Luyben, Heydenrijck, Nolthenius en Schimmelpenninck.

Het amendement *Cool* wordt *verworpen* met 34 tegen 28 stemmen.

Voor de heeren: van Asch van Wijk, van Diggelen, van Wintershoven, Hoffman, Mijer, Lycklama, van der Veen, Cool, Hoekwater, van Heemstra, van Voorthuyzen, van Foreest, Begram, de Meester, Groen, van Lynden, van Goltstein, Wintgens, Heemskerk Az., van Nispen, Godefroi, van Heiden Reinestein, Luyben, Heydenrijck, Nolthenius, Kien, Schimmelpenninck en de Voorzitter.

Tegen de heeren: Bots, Dumbar, van der Linden, Storm van 's Gravesande, Heemskerk, Kingma, Viruly Verbrugge, van Logchem, van Bosse, Idserda, van Mulken, de Bieberstein, van der Poel, Westerhoff, Wijbenga, Dullert, Hugenholtz, Beens, Blom, Kappeyne, Gevers Deynoot, Guljé, Zijlker, Mesnonides, Cornelis, van Kerkwijk, van Eck, Dirks, de Lom, Meylinck, Kerstens, van Heukelom, Poortman en Hoynck.

Art. 37 is daarop zonder stemming goedgekeurd.

De zitting wordt tot morgen gescheiden. Aan de orde is alsdan art. 38, doch vooraf art. 20.

Aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is rondgedeeld een geschrift, getiteld: „Proeve om de uitvoering eener wet tot afkoopbaarstelling der tienden te verzekeren, na het antwoord en de wijziging van Zijne Exc. den Minister van Justitie op het voorloopig verslag der Tweede Kamer, door W. A. van Bijlert, notaris te Rotterdam."

Bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingekomen een ontwerp van wet, betreffende de *nadere regeling van het tijdstip, waarop de wet, houdende eene nieuwe regterlijke inrigting, zal in werking treden*. Daarin wordt voorgesteld deze wet in werking te doen treden op 1 september 1864 of op een vroeger door den Koning te bepalen tijdstip.

De Memorie van Toelichting bij deze voordragt gevoegd, luidt als volgt:

„Bijgaand wetsontwerp heeft gelijke strekking als de wet van 17 december 1861 (Staatsblad n.º 125), de verlenging namelijk van den termijn van invoering der wet *houdende eene nieuwe regterlijke inrigting*.

„De redenen, die dit voorstel noodzakelijk maken, zijn van gelijken aard als die, welke tot de eerste verlenging hebben geleid. Met het oog toch op hetgeen aan de invoering moet voorafgaan en op den tegenwoordigen stand van dat voorbereidende werk, kan niemand de invoering ten gestelden tijde verwachten. Door reeds thans het voorstel tot verlenging van den termijn te doen, worden de bezwaren voorgekomen, die zich ten vorigen male tegen latere indiening van dergelijk voorstel deden kennen.

„Sedert zijn intusschen de voorbereidende werkzaamheden eene belangrijke schrede vooruit gegaan. Blijkens de Memorie van Toelichting, die het vorig voorstel tot verlenging vergezelde, was de stand van het werk destijds deze, dat een oorspronkelijk plan van *regterlijke indeeling* het onderwerp eener nadere overweging uitmaakte, naar aanleiding van de toen sedert kort ingekomen rapporten; — dat aan het ontwerpen van een nieuw *Wetboek van Strafvordering* werd gearbeid, terwijl eerst na afloop van dien arbeid de herziening der *burgerlijke regtsvordering* kon worden toegezegd. Thans is de zaak van de *regterlijke indeeling* reeds zoo ver gevorderd, dat op het inmiddels aangeboden wetsontwerp een Voorloopig Verslag werd uitgebragt, waarvan de beantwoording zal kunnen plaats hebben zoodra de nadere inlichtingen, die de Regering over sommige in het ontwerp te brengen wijzigingen wenscht in te winnen, zullen zijn bijeenverzameld; dat het ontworpen *Wetboek van Strafvordering* den Raad van State werd voorgelegd en het advies van den Raad eerlang kan worden te gemoet gezien; dat eindelijk het gewigtig en veelomvattend werk der herziening van de *burgerlijke regtsvordering* niet alleen is ondernomen, maar sedert reeds geruimen tijd met kracht wordt doorgezet. Ieder nogtans, die slechts eenigermate met den omvang van zoodanig werk bekend is, beseft dat het tijdstip, waarop de medewerking der Vertegenwoordiging daartoe zal worden ingeroepen, op dit oogenblik nog niet met eenige zekerheid is te bepalen.

„Veel is dus reeds verrigt op den weg, die tot het in werking treden der nieuwe organisatie moet leiden. Maar veelomvattend nog blijft de taak, die op dat gebied is te vervullen. De Minister van Justitie herhaalt gaarne de verzekering, dat de beëindiging zijnerzijds zooveel mogelijk zal worden bevorderd."

Bij de overweging in de afdeelingen der Tweede Kamer van het wetsontwerp *betrekkelijk den vrijen invoer van padie en rijst in de Oost-Indische bezittingen* heeft de tweeledige strekking van dat voorstel de aandacht moeten trekken. Daarbij wordt in de eerste plaats de ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië van 20 augustus 1862 bekrachtigd, volgens welke, tot herroeping toe, padie en rijst, onverschillig van welke plaats en onder welke

vlag aangevoerd, op Java en Madura vrij van regten worden toegelaten; terwijl in de tweede plaats de regten op den invoer van padie en rijst in geheel Nederlandsch Indië worden afgeschaft. Met opzigt tot het eerste punt, de bekrachtiging der ordonnantie, konden geene bedenkingen bestaan. Anders was het met de voorgestelde afschaffing van invoerregten voor altijd. Terwijl in de Memorie van Toelichting, die nog de onderteekening van den afgetreden Minister van Kolonien, den heer Uhlenbeck, draagt, erkend wordt, dat de Gouv.-Gen. niet dan na eenige aarzeling tot den meer beperkten, tijdelijken maatregel is overgegaan, stelt de Regering, op eigen gezag, eene uitbreiding van dien maatregel voor, welke uitbreiding voortdurend zou werken. Dat voorstel wordt gedaan, zonder dat de Gouverneur-Generaal en de Raad van Nederlandsch Indië deswege bepaald gehoord zijn. Dit nu was in het oog van verscheidene leden zeer bedenkelijk. Een ingrijpende maatregel als deze moest niet genomen worden, dan nadat daarover vooraf opzettelijk en bepaald zoowel de Gouverneur-Generaal als de Raad van Indië waren geraadpleegd. Bij de goedkeuring van art. 2 der wet zou een gevaarlijk antecedent worden gesteld, waarvoor men zich bij den loop, dien het beleid der Indische zaken in den laatsten tijd genomen had, meer dan ooit wachten moest. Deze leden wilden dan ook gevraagd hebben, of de tegenwoordige Minister van Kolonien over de blijvende vrijstelling van invoerregten van padie en rijst in geheel Nederlandsch Indië, zonder dat deswege een bepaald advies van den Gouverneur-Generaal en den Raad van Nederlandsch Indië was ingewonnen, evenzoo dacht als zijn voorganger. Eenige leden deelden niet in dat bezwaar. Zij hadden de ordonnantie van den Gouverneur-Generaal toegejuicht en zagen geene reden om zich tegen de uitbreiding, die de Regering aan den daarbij genomen maatregel geven wilde, te verklaren. Van de andere zijde deed men opmerken, dat het hier niet aankwam op de wenschelijkheid van den maatregel, dien men wel wilde aannemen, maar daarop, dat zonder voorafgaande, opzettelijke raadpleging van het Indisch Bestuur, een greep wierd gedaan in de bestaande tariefwetgeving voor Nederlandsch Indië.

De vaststelling van het 2de artikel der tegenwoordige wet zou, volgens eenige leden, ook daarom niet wenschelijk zijn, vermits de drang tot herziening der Indische tarieven dien ten gevolge, al ware het dan in geringe mate, zou kunnen worden verminderd of verzwakt. In verband met het vroeger gezegde zouden deze leden echter geene herziening wenschen, waarover wel de Kamers van koophandel hier te lande, maar niet de Gouverneur-Generaal en de Raad van Indië waren gehoord.

Door eenige leden werd de opmerking gemaakt, dat de redenen, die in den laatsten tijd tot de aanzienlijke stijging der rijstprijzen op Java of althans in sommige gedeelten van dat eiland hebben geleid, zich niet wel lieten begrijpen. Men wilde daarom gevraagd hebben, of er ook bepaalde redenen bestonden waaraan het verschijnsel moest worden toegeschreven, dat op Java, van waar vroeger bij gunstige oogsten aanmerkelijke uitvoer van rijst plaats had, thans bij herhaling van elders in de behoefte aan dit onmisbaar voedingsmiddel moet worden voorzien. Aan de bedoelde leden kwam daarbij de aanmerkelijke uitbreiding, in den laatsten tijd aan de teelt van producten voor de Europesche markt door particuliere ondernemers gegeven, voor den geest. Voor die zoogenaamde vrije teelt geldt toch het beginsel niet, dat bij de Gouvernementscultures is aangenomen, om niet meer dan $^1/_5$ van de rijstvelden van iedere dessa voor het telen van de bedoelde producten in te nemen, en die teelt schijnt dus wel de strekking te hebben om het aankweeken van het voornaamste voedingsmiddel te belemmeren. Zij verlangden deswege inlichting en vroegen verder, of ook de sterk toegenomen teelt van tweede gewassen door particuliere ondernemers, met name van tabak, nadeel kon doen aan het voortbrengen van voedingsmiddelen voor de inlandsche bevolking op Java. Het is toch niet onbekend, dat als tweede gewas aldaar veldproducten worden gekweekt, die tot zekere hoogte het gemis aan het hoofdvoedingsmiddel aanvullen. Andere leden wenschten te weten, of van de zijde van het Indisch Bestuur geen maatregelen te nemen waren, strekkende om van de op Java geteelde rijst minder voor het gebruik te doen verloren gaan dan thans het geval is. Bij de ontbolstering der padie, zoo als die door den inlander geschiedt, gaat toch, naar men meent, veel rijst te loor. Door de oprigting van rijstpelmolens op sommige punten is wel eenigermate in dit kwaad voorzien, maar dat betere middel van ontbolstering werkt toch geenszins algemeen.

Vrij algemeen gaf men te kennen, met eenige bevreemding in de Memorie van Toelichting te hebben gelezen, dat de gegevens ontbreken om met cijfers aan te toonen, dat de hier voorgestelde algeheel vrije invoer geen noemenswaardig verlies aan de schatkist zal berokkenen. Al nam men toch gaarne met de Regering aan, dat dit verlies inderdaad eene betrekkelijk geringe som zal bedragen, was het niet te billijken dat, als aan de Koloniale Regering een der middelen, hoe gering dan ook, tot dekking der koloniale uitgaven ontnomen wordt, niet althans approximatief, te berekenen is hoe ver de geldelijke opoffering gaat. De Memorie van Toelichting beroept er zich op, dat de handelsverslagen geene afzonderlijke opgaven behelzen van de hoeveelheden rijst, welke met betaling van regten zijn ingevoerd. Maar indien onze koloniale administratie, wat de in- en uitgaande regten betreft, behoorlijk gevoerd wordt, moest, ook buiten die handelsverslagen, blijken wat aan zoodanige regten voor ieder artikel ontvangen wordt, en het Ministerie van Kolonien op den duur van die specificatie niet onkundig blijven. Hier te lande althans zou het niet de minste moeite kosten op te geven, wat jaarlijks op een bepaald handelsartikel aan in- en uitgaande regten geheven wordt. Zelfs de gedrukte handelsstatistiek geeft daaromtrent volkomene inlichting. Eenige leden wenschten dan ook, dat de tegenwoordige Minister van Kolonien nog aanvulde wat zijn voorganger, *hetzij dan uit overhaasting, hetzij uit geringschatting der koloniale baten*, hetzij om andere redenen, in het midden gelaten had. Zij stelden daarop te meer prijs, omdat bij de gestadige en zorgwekkende vermeerdering der uitgaven in Nederlandsch Indië, het volstrekt noodzakelijk is, de finantiële gevolgen van elken ten aanzien dier bezittingen genomen maatregel te leeren kennen.

Het onderzoek in de afdeelingen der Tweede Kamer van het wetsontwerp *tot onteigening van perceelen voor den spoorweg van Zutphen naar Deventer* gaf aan sommige leden aanleiding tot het uiten van den twijfel, of de door de Regering gekozen rigting wel als de voordeeligste kan worden aangemerkt. De ontworpen lijn loopt toch met eene niet onaanzienlijke oostwaartsche bogt langs het Joppe, grootendeels door onbewoonde heidegronden, terwijl het de meer bevolkte IJsselstreek, met name het dorp Gorssel, op eenen afstand laat, zoodat de bevolking aldaar van het genot van den spoorweg zal verstoken zijn. Ter verdediging harer rigting beroept de Regering zich op de mindere kostbaarheid van het werk, gelijk zij het voorstelt. Maar men betwijfelt, of althans het verschil van eenige beteekenis zal wezen. Wat toch aan onteigening voor de regte lijn meer moet worden besteed wegens de hoogere waarde van de gronden, zal ligt opgewogen worden door hetgeen in de rigting der Regering zal moeten worden uitgegeven voor de grootere oppervlakte en de duurdere exploitatie. De Regering beroept zich wijders op de wenschelijkheid om het inundatieterrein te vermijden; men vraagt, of hiermede op de uiterwaarden gedoeld wordt, dan wel op het inundatiegebied van de vestingwerken. Te meer zou het vermijden van de bogt in aanmerking behooren te komen, wanneer ook de verlenging der lijn van Deventer naar Zwolle, met eene oostwaartsche kromming over Raalte bij v., wierd aangelegd. Er werd dan ook veel prijs gesteld om te mogen vernemen, of omtrent die lijn reeds eenige beslissing is genomen. Wordt toch eene der bogten gemaakt, dan is de andere onnoodig. Eene verbinding met de lijnen naar de Duitsche grenzen zal toch wel voldoende moeten geacht worden.

De meeste leden schenen zich evenwel met de voorgestelde lijn te kunnen vereenigen, niet alleen om hare mindere kostbaarheid, maar omdat daarmede inderdaad die geheele streek meer gebaat wordt. De voorstelling, als of de ontworpen rigting door grootendeels onbebouwde heidegronden zoude gaan, werd daarbij door enkelen, met het terrein bekend, als overdreven aangemerkt. De plaatsing van het station op den weg tusschen Gorssel en Dorth opent de gemeenschap met den spoorweg, niet alleen voor deze beide gemeenten, maar tevens voor de iets verder liggende gemeente Bathmen, terwijl door de ombuiging ook gelegenheid ontstaat om, zoo als in de Memorie van Toelichting wordt aangegeven, later eene zeer wenschelijke verbinding te maken. Ook weegt hier de verwijderde ligging van het station van de kom der gemeente Gorssel minder dan welligt op andere plaatsen, omdat die bebouwde kom slechts uit een gering getal huizen bestaat, dat door verre het kleiner deel der ingezetenen bewoond wordt. De overige bevolking van Gorssel verspreidt zich meer over de gansche gemeente.

Bij de Tweede Kamer is ingekomen een adres van L. Simons, firma L. D. Simons, handelaar in zijden linten te 's Gravenhage, waarbij deze te kennen geeft dat het handelsverdrag, tusschen Nederland en het Zwitsersch bondgenootschap aangegaan en voor zoo veel noodig ter bekrachtiging voorgelegd aan de Volksvertegenwoordiging, groote moeijelijkheden zal opleveren voor de belijders der Israëlitische godsdienst, daar het hun in de meeste kantons niet vergund is te vertoeven, veel minder bezittingen te hebben of zaken te drijven.

Adressant heeft bij zijn adres overgelegd afdrukken van stukken die dezelfde bezwaren bespreken, in de Fransche taal voor wat België betreft, en in de Hoogduitsche taal omtrent de toelating van Noord-Amerikaansche Israëlieten in Zwitserland. Uit aanmerking hiervan verzoekt hij het verdrag, zoo als het is liggende, niet te bekrachtigen.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.